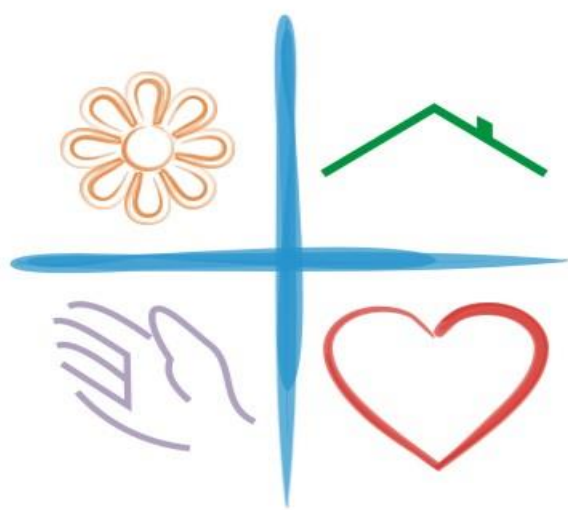

Ετήσια Έκθεση

2021

Πίνακας Περιεχομένων

Πίνακας Περιεχομένων	2
Συντομογραφίες	3
Μέλη Επιτροπής Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία	4
Προσωπικό Επιτροπής Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία	5
1. Εισαγωγή.....	6
2. Σύνθεση, Αρμοδιότητες και Χρηματοδότηση Λειτουργίας της ΕΠΑΝΑ	6
2.1 Αρμοδιότητες ΕΠΑΝΑ.....	6
2.2 Χρηματοδότηση Επιτροπής	7
2.3 Προσωπικό.....	7
3. Δραστηριότητες της Επιτροπής κατά το 2021	8
3.1 Νομοθετικό πλαίσιο προστασίας δικαιωμάτων ΑμεΝΑ - Τροποποίηση του Νόμου 117/89 & 11(Ι)/2018 και Νομοθετική ρύθμιση Δικαιοπρακτικής Ικανότητας ΑμεΝΑ	8
3.2 Πλαίσιο πολιτικής και ενέργειες ΕΠΑΝΑ για την προώθηση των δικαιωμάτων των ΑμεΝΑ.....	9
3.3 Συνεργασίες, επισκέψεις, τεχνική βοήθεια και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών.....	12
3.4 Καταρτισμός και τήρηση Μητρώου Ατόμων με Νοητική Αναπηρία	13
3.5 Καταρτισμός και τήρηση Μητρώου Ιδρυμάτων, Σωματείων και Υπηρεσιών	14
3.6 Λειτουργία Συντονιστικής Υπηρεσίας Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης.....	15
3.7 Εξέταση Παραπόνων, Αιτημάτων και Παραλείψεων.....	17
3.8 Παρακολούθηση Προγραμμάτων Εργοδότησης	18
3.9 Σεμινάρια/ημερίδες που συμμετείχε η ΕΠΑΝΑ	18
3.10 Διοργανώσεις εκπαιδεύσεων από την ΕΠΑΝΑ	19
4. Αξιολόγηση της Κυπριακής Πραγματικότητας και Διαπιστώσεις της Επιτροπής μέσα από τη συμμετοχή των ιδίων των ατόμων σε συνεδρίες.	19
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	25
Παράρτημα 1: Προϋπολογισμός ΕΠΑΝΑ	26
Παράρτημα 2: Δελτίο Τύπου - Πρώτη συνεδρία ΕΠΑΝΑ με τη συμμετοχή ΑμεΝΑ	28
Παράρτημα 3: Δημογραφικά στοιχεία του Μητρώου ΑμεΝΑ της ΕΠΑΝΑ	30
Παράρτημα 4: Στατιστικά στοιχεία της ΣΥΕΠΠ.....	45
Παράρτημα 5: Δεδομένα από την εξέταση παραπόνων	52

Συντομογραφίες

ΑμεΑ	Άτομα με Αναπηρία
ΑμεΝΑ	Άτομα με Νοητική Αναπηρία
ΓεΣΥ	Γενικό Σύστημα Υγείας
ΕΕΕ	Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα
ΕΠΑΝΑ	Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία
ΕΠΠ	Έγκαιρη Παιδική Παρέμβαση
ΕΠΚ	Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
ΚΣΟΠ	Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού
ΚΥΣΟΑ	Κυπριακή Συνομοσπονδία Οργανώσεων Αναπήρων
ΛΕΠΠ	Λειτουργοί Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΝΑ	Νοητική Αναπηρία
ΟΑΥ	Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ	Παγκύπριος Σύνδεσμος Γονέων Ατόμων με Νοητική Αναπηρία
ΣΥΕΠΠ	Συντονιστική Υπηρεσία Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης
ΤΚΕΑΑ	Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες
ΥΕΠΚΑ	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
ΥΚΕ	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
ΥΠΠΑΝ	Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας

Μέλη Επιτροπής Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία

Κρατικά Μέλη

Ευτύχιος Χατζηχριστοδούλου	Πρόεδρος Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΕΠΚΑ) (διορισμός 15/07/20 – 30/09/2021)
Βασιλική Φραγκάκη	Πρόεδρος Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΥΕΠΚΑ) (διορισμός 01/10/2021)
Ηλίας Μαλλής	Αναπληρωτής Πρόεδρος - Υπουργείο Οικονομικών
Δρ. Ειρήνη Γεωργίου	Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας - Υπουργείο Υγείας
Άντρη Νεοκλέους Κοντού	Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας
Ελίζα Γεωργιάδου	Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες (ΥΕΠΚΑ)

Ιδιωτικά Μέλη

Από Παγκύπριο Σύνδεσμο Γονέων Ατόμων με Νοητική Αναπηρία (ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ)

Κωνσταντίνος Εφραίμ	Πρόεδρος
Σωτήρης Ξιούρος	Ταμίας
Κυριάκος Στεφάνου	Μέλος
Ρόης Χριστοδουλίδης	Μέλος
Μιχάλης Λουκά	Μέλος (μέχρι 30/09/2021)
Δέσπω Πολυδώρου	Μέλος (διορισμός 01/10/2021)

Προσωπικό Επιτροπής Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία

Μαρίνα Παγιάτσου	Λειτουργός/Συντονίστρια (εκτελούσα καθήκοντα Προϊσταμένου εκ περιτροπής από 02/10/2012 και συνεχόμενα από 01/07/2017)
Μαρία Γεωργίου	Λειτουργός
Στάλω Διομήδους	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός (εκτελούσα καθήκοντα Γραμματειακού Λειτουργού)
Ρέα Κακουλλή	Βοηθός Γραμματειακός Λειτουργός
Πόλυ Χατζησάββα	Λειτουργός Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης Λάρνακας/Αμμοχώστου
Ελένη Δημητρίου	Λειτουργός Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης Λευκωσίας
Άννα Χατζηττοφή	Λειτουργός Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης Λεμεσού/Πάφου (μέχρι 31/10/2021)

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το Άρθρο 16 των περί Ατόμων με Νοητική Αναπηρία Νόμων του 1989 και 2018 (117/89 & 11(I)/2018), «*Η Επιτροπή ετοιμάζει και υποβάλλει στο Υπουργικό Συμβούλιο ετήσια έκθεση στην οποία θα περιλαμβάνεται γενική εκτίμηση της κατάστασης των δραστηριοτήτων της Επιτροπής και των εξελίξεων που έγιναν κατά την περίοδο που καλύπτει η έκθεση, καθώς επίσης και προϋπολογισμός εσόδων και εξόδων της Επιτροπής και του Ταμείου για τον επόμενο χρόνο*».

Βάσει των πιο πάνω νόμων και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (κυρωτικός Νόμος 8(III)/2011), κύρια αποστολή της ΕΠΑΝΑ είναι η προώθηση των δικαιωμάτων των ΑμεΝΑ, η παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης στην Κύπρο, η προώθηση προτάσεων για προστασία και διασφάλιση των δικαιωμάτων τους, η ικανοποίηση των αναγκών και της αξιοπρεπούς διαβίωσης τους, λαμβάνοντας υπόψη τις δικές τους απόψεις και επιλογές.

2. Σύνθεση, Αρμοδιότητες και Χρηματοδότηση Λειτουργίας της ΕΠΑΝΑ

Σύμφωνα με το Άρθρο 5 των Νόμων 117/89 & 11(I)/2018, ο εκάστοτε Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διορίζει δεκαμελές συμβούλιο με θητεία τεσσάρων (4) ετών. Η Επιτροπή απαρτίζεται από πέντε κρατικά μέλη που προέρχονται από τα Υπουργεία Εργασίας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΠΚΑ – Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες), Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού & Νεολαίας (ΥΠΠΑΝ - Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση), Υγείας (Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας) και Οικονομικών. Επίσης στην Επιτροπή συμμετέχουν πέντε ιδιωτικά μέλη, τα οποία υποδεικνύονται από τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Γονέων Ατόμων με Νοητική Αναπηρία.

Αφού ολοκληρώθηκε η θητεία της Επιτροπής για την περίοδο από 01/10/2017 - 30/09/2021, διορίστηκαν ακολούθως από την Υπουργό (ΥΕΠΚΑ) τα νέα μέλη της Επιτροπής. Η θητεία της νέας Επιτροπής είναι για την περίοδο από 01/10/2021 μέχρι τις 30/09/2025.

Κατά το 2021 η Επιτροπή πραγματοποίησε επτά (7) τακτικές συνεδρίες και δέκα (10) έκτακτες.

2.1 Αρμοδιότητες ΕΠΑΝΑ

Οι κυριότερες αρμοδιότητες της ΕΠΑΝΑ, όπως καθορίζονται από το Άρθρο 6 των Νόμων 117/89 & 11(I)/2018, είναι:

- *Η καταγραφή ΑμεΝΑ σε Μητρώο με αναφορά στο είδος της αναπηρίας, στις ανάγκες, τα προβλήματα και οτιδήποτε άλλο σχετικό με το ίδιο το άτομο, την οικογένειά του και την περιουσία του*
- *Η συνεχής παρακολούθηση των προβλημάτων των ΑμεΝΑ και των οικογενειών τους και ο καταρτισμός εκθέσεων και εισηγήσεων για την επίλυσή τους*

- Ο καταρτισμός προγραμμάτων σε συνεργασία με αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες για την εφαρμογή και υλοποίηση των δικαιωμάτων των ΑμεΝΑ και ο καθορισμός προτεραιοτήτων, ανάλογα με τη σοβαρότητα και την οικονομική δαπάνη που συνεπάγεται για την εφαρμογή ή υλοποίηση τους
- Η παρακολούθηση των ενεργειών και μέτρων που λαμβάνονται από τμήματα, λειτουργούς, οργανώσεις και άτομα, σχετικά με τα προβλήματα των ΑμεΝΑ
- Ο καταρτισμός και η τήρηση Μητρώου όλων των ιδρυμάτων και υπηρεσιών όπου απασχολούνται ή και φροντίζονται τα ΑμεΝΑ
- Η επιθεώρηση και αξιολόγηση, σε συνεννόηση με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες, ιδρυμάτων και χώρων όπου διαμένουν ή εργοδοτούνται ΑμεΝΑ και η υποβολή σχετικών εκθέσεων
- Η παρακολούθηση της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της διαμονής και γενικά της ευημερίας των ΑμεΝΑ
- Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στα ΑμεΝΑ και στις οικογένειές τους
- Η καθοδήγηση των ενδιαφερομένων για παροχή υπηρεσιών σε ΑμεΝΑ
- Η τήρηση στατιστικών και άλλων πληροφοριών για τα ΑμεΝΑ
- Ο καταρτισμός καταλόγου διαχειριστών και επιτρόπων περιουσιών ΑμεΝΑ (αυτή η πρόνοια δεν εφαρμόστηκε μέχρι σήμερα).

2.2 Χρηματοδότηση Επιτροπής

Η Επιτροπή λειτουργεί με ετήσια χρηματοδότηση που καλύπτει όλες τις δαπάνες της, μέσω του Άρθρου 04.088 – «Χορηγία στην Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία - Τακτικές Δαπάνες» του Κεφαλαίου 15.0600 - «Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες» του Προϋπολογισμού του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η εγκριθείσα χορηγία της Επιτροπής για το 2021 ανέρχεται σε €332,000 ενώ οι πραγματικές δαπάνες της ανήλθαν στις €272,424 (Παράρτημα 1). Η διαχείριση του Προϋπολογισμού, γίνεται από το 2019 από την ίδια την Επιτροπή, με καταβολή της χορηγίας από το ΤΚΕΑΑ, σε 4 τριμηνιαίες δόσεις σε ιδιωτική τράπεζα (σύμφωνα με οδηγίες του ΤΚΕΑΑ και του ΥΕΠΚΑ).

2.3 Προσωπικό

Κατά το 2021, το γραφείο της ΕΠΑΝΑ στελεχωνόταν συνολικά από 7 άτομα. Συγκεκριμένα η ΕΠΑΝΑ εργοδοτούσε μια Λειτουργό (μόνιμο προσωπικό, Κλ. Α8-Α10-11) η οποία ασκεί συνεχόμενα καθήκοντα προϊσταμένης και συντονίζει τις δράσεις της ΕΠΑΝΑ από 01/07/2017, μια Λειτουργό (μόνιμο προσωπικό, Κλ. Α8-Α10-11), η οποία διορίστηκε από 01/01/2021, μία Βοηθό Γραμματειακό Λειτουργό (μόνιμο προσωπικό, Κλ.Α2-Α5-Α7⁺²) και μια Βοηθό Γραμματειακό Λειτουργό αορίστου διάρκειας (Κλ. Α2).

Επιπλέον το προσωπικό απαρτίζεται από τρεις Λειτουργούς Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης (Κλ. Α5, επιστημονικό προσωπικό) για τη στελέχωση της Συντονιστικής Υπηρεσίας Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης (ΣΥΕΠΠ). Δύο από τις λειτουργούς εργοδοτούνται με συμβόλαιο αορίστου διάρκειας και η τρίτη Λειτουργός, εργοδοτήθηκε στην Επιτροπή με εξάμηνα συμβόλαια μέχρι τις 31/10/2021. Για σκοπούς πλήρωσης της θέσης ΛΕΠΠ Λεμεσού/Πάφου, στάληκε επιστολή προς την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (16/12/2021) για να δοθεί σχετική έγκριση για την εκ νέου, προκήρυξη της θέσης. Από το Νοέμβριο του 2021 τις οικογένειες των Επαρχιών Λεμεσού και Πάφου εξυπηρετούν εκ περιτροπής οι ΛΕΠΠ Λευκωσίας και Λάρνακας/Αμμοχώστου.

Από τον Οκτώβριο του 2011, παραμένει κενή η θέση Προϊσταμένου της ΕΠΑΝΑ. Έκτοτε το συντονισμό των δραστηριοτήτων της Επιτροπής είχαν αναλάβει εκ περιτροπής ανά τρίμηνο οι δύο Λειτουργοί, μέχρι αφυπηρέτησης του ενός και από 01/07/2017 ανέλαβε συνεχόμενα καθήκοντα η άλλη Λειτουργός.

Παραμένει επίσης μια κενή θέση Βοηθού Γραμματειακού Λειτουργού, η οποία κενώθηκε στις 30/06/2020.

3. Δραστηριότητες της Επιτροπής κατά το 2021

Λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, η οποία συνεχίστηκε και το 2021, κάποιες από τις προγραμματισμένες δράσεις της Επιτροπής είτε αναβλήθηκαν είτε ματαιώθηκαν. Η Επιτροπή, ακολουθώντας τα σχετικά Διατάγματα του Υπουργείου Υγείας έλαβε όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα τόσο για την ασφάλεια και υγεία των εξυπηρετούμενων όσο και του προσωπικού, διασφαλίζοντας παράλληλα την απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των ΑμεΝΑ και των οικογενειών τους. Συγκεκριμένα από τον Ιανουάριο μέχρι και τις 19/03/2021, εφαρμόστηκε η εκ περιτροπής τηλεργασία και υπήρχε συντονισμός των εργασιών, έτσι ώστε να διασφαλίζονται οι απαιτούμενες υπηρεσίες προς τους εξυπηρετούμενους.

Οι κυριότερες δράσεις της Επιτροπής που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2021 με στόχο την προστασία και τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ΑμεΝΑ, περιγράφονται πιο κάτω.

3.1 Νομοθετικό πλαίσιο προστασίας δικαιωμάτων ΑμεΝΑ - Τροποποίηση του Νόμου 117/89 & 11(I)/2018 και Νομοθετική ρύθμιση Δικαιοπρακτικής Ικανότητας ΑμεΝΑ

Στις 03/12/2020 στάλθηκε από το ΥΕΠΚΑ νέα πρόταση τροποποίησης του υφιστάμενου νομικού πλαισίου με τα ακόλουθα δύο προσχέδια νομοσχεδίων: «Ο περί Ατόμων με Νοητική Αναπηρία (Τροποποιητικός) Νόμος του 2021» και «Ο περί των Δικαιωμάτων Υποστήριξης στη Λήψη των Αποφάσεων Νόμος του 2021».

Όσον αφορά τον περί Ατόμων με Νοητική Αναπηρία (Τροποποιητικό) Νόμο του 2021, όχι μόνο δεν προβλέπεται πλέον η κατάργηση της νομοθεσίας που διέπει τη λειτουργία της ΕΠΑΝΑ, αλλά προτείνεται η συμπερίληψη διάταξης όπου θα διευκρινίζεται το καθεστώς της Επιτροπής ως Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ). Επίσης, κάποιες πρόνοιες

τροποποιήθηκαν για να συνάδουν με τη φιλοσοφία της Σύμβασης. Η Επιτροπή αφού μελέτησε διεξοδικά το προτεινόμενο νομοσχέδιο απέστειλε τις εισηγήσεις της στην Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στις 28/09/2021. Ανάμεσα στις εισηγήσεις της ΕΠΑΝΑ προς την Υπουργό ήταν η διασφάλιση της συμμετοχής των ίδιων των ΑμεΝΑ στην Επιτροπή, ο διορισμός ανεξάρτητου Προέδρου, προστέθηκαν εισηγήσεις για επιπρόσθετες αρμοδιότητες που θα μπορούσε να αναλάβει η ΕΠΑΝΑ καθώς και πρόνοιες σχετικά με την υποστήριξη των ΑμεΝΑ στη λήψη των αποφάσεων τους και την άσκηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας. Έγιναν επίσης αποδεκτές εισηγήσεις για διαγραφή άρθρων που δεν εφαρμόζονται όπως η «Σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής», η «Ίδρυση Ταμείου», οι «Συνεισφορές για ειδικούς σκοπούς», η «Κηδεμονία και Διαχείριση Περιουσιών».

Επίσης σύμφωνα με το προσχέδιο νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί των Δικαιωμάτων Υποστήριξης στη Λήψη Αποφάσεων Νόμος του 2021», το οποίο θα αφορά την υποστήριξη των ΑμεΑ στη λήψη αποφάσεων τους, προβλέπεται η δημιουργία μιας νέας υπηρεσίας αυτή του «Συνηγόρου για τα Άτομα με Αναπηρία». Προβλέπεται επίσης η υποστήριξη των ΑμεΑ μέσω εξειδικευμένων συμβούλων: «Σύμβουλος Λήψης Αποφάσεων», «Σύμβουλος Συναπόφασης» και «Εκπρόσωπος Λήψης Αποφάσεων». Η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία του άρθρου 12 της Σύμβασης και με στόχο την ίση αναγνώριση των ΑμεΑ ενώπιον του Νόμου, συζήτησε κατά άρθρο το προτεινόμενο νομοσχέδιο σε έκτακτες συνεδρίες και απέστειλε στην Υπουργό ΕΠΚΑ τα σχόλια, ερωτήματα και εισηγήσεις της στις 19/04/2021. Άποψη και στόχος της ΕΠΑΝΑ είναι η δημιουργία ενός θεσμικού και νομικού πλαισίου που θα διασφαλίζει την ίση αναγνώριση των ατόμων με νοητική αναπηρία ενώπιον του νόμου και το αναφαίρετο δικαίωμα τους προς δικαιοπραξία. Όπως σημειώνει η ΕΠΑΝΑ, οι πρόνοιες του εν λόγω νομοσχεδίου θα πρέπει να είναι απλές, χωρίς γραφειοκρατικές διαδικασίες και να είναι προσβάσιμες σε όλα τα ΑμεΝΑ.

Επιπρόσθετα, στα πλαίσια προετοιμασίας για τη μεταρρύθμιση του νομικού και θεσμικού πλαισίου για την υποστήριξη των ΑμεΑ στη λήψη αποφάσεων, προωθείται η εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος για την εργοδότηση συμβούλων για τα ΑμεΑ από την ΚΥΣΟΑ, μέσω του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες. Η ΕΠΑΝΑ εξέφρασε την προθυμία της να συμβάλει στο σχεδιασμό του προγράμματος ώστε να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι στόχοι του¹, λαμβάνοντας υπόψη ότι η πλειονότητα των ατόμων που χρειάζεται υποστήριξη είναι τα άτομα με νοητική αναπηρία.

3.2 Πλαίσιο πολιτικής και ενέργειες ΕΠΑΝΑ για την προώθηση των δικαιωμάτων των ΑμεΝΑ

3.2.1 Διαβούλευση και ενεργός εμπλοκή ΑμεΝΑ – Εκπροσώπηση και Αυτοσυνηγορία

Ένας από τους βασικούς στόχους της ΕΠΑΝΑ, είναι η συνεχής ενημέρωση, διαβούλευση και εμπλοκή των ίδιων των ΑμεΝΑ κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή νομοθεσίας, πολιτικών, και

¹ Επιστολή ημερ. 3/11/2020 προς τη Διευθύντρια του ΤΕΚΑΑ με θέμα «Πιλοτικό Πρόγραμμα παροχής υπηρεσιών Συμβούλων Ατόμων με Αναπηρίες για την Υποστήριξη της Λήψης Αποφάσεων και άσκησης της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας».

άλλων διαδικασιών λήψης αποφάσεων σε ζητήματα που προωθεί η Επιτροπή και που τα αφορούν άμεσα.

Προς αυτή την κατεύθυνση, πάρθηκε απόφαση για συμμετοχή των ίδιων των ΑμεΝΑ σε συνεδριάσεις ή/και σε άλλες δράσεις της Επιτροπής, εφαρμόζοντας έτσι τις πρόνοιες της Σύμβασης και ιδιαίτερα τα άρθρα 4.3 και 33.3 που αναφέρονται στην υποχρέωση της πολιτείας να διαβουλευέται και να εμπλέκει τα ίδια τα άτομα με αναπηρίες σε όλες τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τα αφορούν.

Για το σκοπό αυτό, ενημερώθηκαν τα Κέντρα/Δομές που λειτουργούν ομάδες αυτοσυνηγορίας, ώστε να ερωτηθούν σχετικά τα ΑμεΝΑ που εξυπηρετούνται, και να δηλώσουν τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις της ΕΠΑΝΑ. Στις περιπτώσεις όπου υπήρχαν πολλοί ενδιαφερόμενοι, αποφάσισαν μεταξύ τους και σε ορισμένες περιπτώσεις έγινε ψηφοφορία. Έτσι η κάθε δομή ενημέρωσε για εκπρόσωπο και αναπληρωτή εκπρόσωπο.

Για σκοπούς προετοιμασίας των εκπροσώπων/αυτοσυνηγόρων για τη συμμετοχή τους στην πρώτη συνεδρία της ΕΠΑΝΑ, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με όλα τα Κέντρα/Δομές που δήλωσαν τους εκπροσώπους τους. Παράλληλα καταγράφηκαν οι αρχικοί τους προβληματισμοί όπως και τα αιτήματα τους τα οποία συζητήθηκαν σε έκτακτες συνεδρίες της Επιτροπής, στις 14/07/21 και 25/11/2021. Σχετικό είναι το Δελτίο Τύπου που δημοσιεύτηκε με αφορμή την πρώτη συνεδρία με τη συμμετοχή των ΑμεΝΑ (Παράρτημα 2). Περαιτέρω ενημέρωση για τα αιτήματα των Παρατηρητών θα βρείτε στο κεφάλαιο 4.

3.2.2 Υγεία και αποκατάσταση

Στις αρχές του 2021, εντάχθηκαν στο ΓεΣΥ οι επαγγελματίες υγείας (εργοθεραπευτές (δημόσιου τομέα), κλινικοί διαιτολόγοι, κλινικοί ψυχολόγοι, λογοπαθολόγοι, φυσιοθεραπευτές, νοσηλευτές και νοσηλευτές ψυχικής υγείας), για την παροχή εξωνοσοκομειακών υπηρεσιών φροντίδας υγείας. Η ΕΠΑΝΑ μελέτησε τις πρόνοιες των συμβάσεων του ΟΑΥ με τους Επαγγελματίες Υγείας και ετοίμασε σχετικό σημείωμα όπου καταγράφονται οι ανησυχίες της, οι οποίες αφορούν κυρίως το μικρό αριθμό συνεδριών που θα καλύπτονται ανά δικαιούχο μέσω του ΓεΣΥ και την οικονομική επιβάρυνση που θα επιφέρει στις οικογένειες των ΑμεΝΑ, αφού για να προσφέρουν στα παιδιά τους τις υπηρεσίες που χρειάζονται θα καλούνται να πληρώνουν για τα έξοδα αυτά από τον προσωπικό/οικογενειακό προϋπολογισμό τους. Επίσης η παροχή υπηρεσιών υγείας, όπως η φυσιοθεραπεία, η εργοθεραπεία και η λογοθεραπεία, κρίνονται ως απόλυτα απαραίτητες για τα ΑμεΝΑ, έτσι ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη εφικτή αποκατάσταση για να επιτύχουν και να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους σε όλους τους τομείς της ζωής.

Με επιστολή της η ΕΠΑΝΑ προς τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΑΥ εξέφρασε τις ανησυχίες της, ζητώντας όπως πραγματοποιηθεί συνάντηση για συζήτηση των πιο πάνω.

3.2.3 Εκπαίδευση

Όσον αφορά την εκπαίδευση, η ΕΠΑΝΑ ενημερώθηκε για εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, στην οποία φάνηκε ότι υπήρχαν κάποιοι περιορισμοί ως προς τη φοίτηση παιδιών Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, της Γ΄ τάξης Γυμνασίου, που θα φοιτήσουν σε κλάδους της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΜΤΕΕΚ). Το θέμα συζητήθηκε σε συνεδρίες της ΕΠΑΝΑ και έγινε τηλεφωνική επικοινωνία του Προέδρου με τους Διευθυντές Μέσης και ΜΤΕΕΚ με εισηγήσεις για την ισότιμη και απρόσκοπτη φοίτηση όλων των παιδιών με νοητική αναπηρία, στη βάση των αρχών της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες.

3.2.4 Ανεξάρτητη διαβίωση και ενσωμάτωση στην κοινότητα

Η Επιτροπή παρακολουθεί την εφαρμογή του Σχεδίου Υποστηριζόμενης Διαβίωσης που λειτουργεί υπό την εποπτεία του ΤΚΕΑΑ και ενημερώνει οικογένειες και άτομα, προωθώντας την ανεξάρτητη διαβίωση των ΑμεΝΑ.

Κατά τη διάρκεια του έτους έγιναν επίσης επισκέψεις σε κατοικίες αυτόνομης διαβίωσης για αλληλογνωριμία και ενημέρωση για τον τρόπο λειτουργίας τους και για πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

Το θέμα της ανεξάρτητης διαβίωσης είναι ένα από τα θέματα που φαίνεται να απασχολεί και τα ίδια τα ΑμεΝΑ, γι' αυτό και αποτέλεσε ένα από τα πρώτα θέματα που συζητήθηκαν στη συνεδρία της ΕΠΑΝΑ με τη συμμετοχή των ΑμεΝΑ στις 25/11/2021 (περισσότερες πληροφορίες περιλαμβάνονται στην ενότητα 4).

3.2.5 Ευαισθητοποίηση - Ενημέρωση

Σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΕΠΚ)² ξεκίνησε προσπάθεια μετατροπής ενημερωτικού έντυπου σε απλή μορφή (easy to read) σχετικά με την ευαισθητοποίηση των μαθητών για τα δικαιώματα των παιδιών με νοητική αναπηρία και την ένταξή τους στα σχολεία. Το συγκεκριμένο έντυπο είχε δοθεί ξανά σε μαθητές δημοτικών σχολείων για σκοπούς έρευνας (κατά το 1997 και 2007) για διερεύνηση των στάσεων των μαθητών σχετικά με την αναπηρία. Το προσχέδιο του ενημερωτικού εντύπου δόθηκε και στους αυτοσυνήγορους για να το μελετήσουν και να εκφράσουν τις απόψεις/εισηγήσεις τους πριν ολοκληρωθεί.

Επίσης, για την ενημέρωση των ΑμεΝΑ για τα μέτρα που εξάγγειλε η Κυβέρνηση για την αντιμετώπιση του κορονοϊού, στάληκαν τα έντυπα που είχαν δημιουργηθεί κατά το 2020 σε όλα τα Κέντρα/Δομές που εξυπηρετούνται ΑμεΝΑ. Τα έντυπα αναρτήθηκαν επίσης στην ιστοσελίδα (www.cpmental.com.cy) και τη σελίδα της ΕΠΑΝΑ στο Facebook. Τα εν λόγω έντυπα σε απλή μορφή (easy to read) στα Ελληνικά, τα Αγγλικά και τα Τούρκικα και αφορούν στη μετακίνηση των πολιτών.

² Η συνεργασία της ΕΠΑΝΑ με το ΕΠΚ ξεκίνησε από το 2019, ενώ στις 4 Δεκεμβρίου 2020 υπογράφηκε Μνημόνιο συνεργασίας.

Επιπρόσθετα, διαδόθηκε ενημερωτικό έντυπο σε απλή μορφή (στα Ελληνικά) σχετικά με το εμβόλιο κατά του κορονοϊού, το οποίο ετοιμάστηκε από το Inclusion Europe και το European Association of Service providers for Persons with Disabilities

3.3 Συνεργασίες, επισκέψεις, τεχνική βοήθεια και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών

Λόγω πανδημίας και της αναστολής εργασιών, οι περισσότερες επισκέψεις δια ζώσης αναστάθηκαν. Παρόλα αυτά υπήρξε συνεχής επικοινωνία και αλληλογραφία με τα κέντρα ημέρας/24ωρης φροντίδας και ΜΚΟ, όπως και με κρατικές υπηρεσίες. Επίσης, μετά την άρση κάποιων περιοριστικών μέτρων πραγματοποιήθηκαν και επισκέψεις σε Κέντρα/Δομές αλλά και σε κατοικίες ΑμεΝΑ.

3.3.1 Συνεργασίες με δομές (ΜΚΟ/Σύνδεσμοι)

Μετά από αρκετές αναβολές, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, κατά το 2021 έγινε η έναρξη της Εκπαίδευσης Επαγγελματιών, που εργάζονται σε δομές κέντρα ημέρας ή/και 24ωρης φροντίδας για άτομα με νοητική αναπηρία (ΑμεΝΑ), στο **πρόγραμμα «Κράτα με Ασφαλή» («Keep me Safe»)**, σε συνεργασία με τον Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού (ΚΣΟΠ).

Το πρόγραμμα «Κράτα με Ασφαλή» (Keep me Safe) έχει σχεδιαστεί με κύριο στόχο την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης και βίας κατά των νέων και ενηλίκων ατόμων με αναπηρίες και μαθησιακές δυσκολίες. Η εκπαίδευση εντάσσεται στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την «Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας».

Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση έχει θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη των νέων ή ενηλίκων ατόμων με νοητική αναπηρία ή/και αναπτυξιακές διαταραχές, και αποτελεί ένα καλό μέτρο για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και ενδυνάμωσης των ατόμων ώστε να προστατεύουν τον εαυτό τους και να ζητούν βοήθεια όταν χρειάζεται.

Την επιμόρφωση ανέλαβαν Κλινική Ψυχολόγος και Εκπαιδευτής του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού. Οι συγκεκριμένοι επαγγελματίες είχαν αναλάβει και τις εκπαιδεύσεις του ΥΠΠΑΝ κατά το 2019-20 στο ίδιο πρόγραμμα.

Κατά το 2021 πραγματοποιήθηκαν 3 επιμορφωτικές συναντήσεις των 6 ωρών, για δύο ομάδες επαγγελματιών. Στη μία συμμετείχαν επαγγελματίες της επαρχίας Λευκωσίας (Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων του Υπουργείου Οικονομικών κατά τις ημερομηνίες 27/10/2021, 10/11/2021 & 24/11/2021) και στην άλλη συμμετείχαν επαγγελματίες των επαρχιών Λεμεσού και Πάφου (Ξενοδοχείο Πεύκος στη Λεμεσό κατά τις ημερομηνίες 20/10/2021, 3/11/2021 & 17/11/2021). Στις αρχές του 2022 θα προγραμματιστούν αντίστοιχες εκπαιδευτικές συναντήσεις και για τις επαρχίες Λάρνακας/Αμμοχώστου και ενημερωτικές συναντήσεις σε όλες τις επαρχίες για τους γονείς ΑμεΝΑ με σκοπό την ενημέρωση για το πρόγραμμα. Θα ακολουθήσει επίσης αξιολόγηση της εφαρμογής του προγράμματος με

τακτικές επικοινωνίες και συναντήσεις ανατροφοδότησης με όλους τους επαγγελματίες (follow up).

Επιπρόσθετα, μετά από αίτημα ομάδας γονιών/συγγενών ΑμεΝΑ προς την Επιτροπή, συζητήθηκε η **δημιουργία μιας πύλης πληροφόρησης** όπου οι γονείς ή το ευρύτερο κοινό να μπορούν να συμβουλευτούν για θέματα αναπηρίας. Κύριος στόχος είναι η πύλη αυτή να χρησιμεύει για ενημέρωση και κατάρτιση, όπου θα μπορούν να αναρτώνται πληροφορίες σχετικά με την αναπηρία, τις απαραίτητες θεραπείες, τις διαθέσιμες υπηρεσίες όπως και εγχειρίδια, μελέτες κ.α. Θα υπάρχει συγκεκριμένη δομή με ένα "στατικό" κομμάτι και ένα "δυναμικό" για παράδειγμα live chat, upcoming events, όπου οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να ζητήσουν την πληροφόρηση που χρειάζονται. Λόγω της ευρύτητας του θέματος της αναπηρίας στη διαδικασία εμπλέκθηκε η ΚΥΣΟΑ για να περιληφθεί πληροφόρηση που αφορά όλες τις αναπηρίες, ενώ η ΕΠΑΝΑ θα προωθήσει όλη τη σχετική πληροφόρηση για τα ΑμεΝΑ (συναντήσεις έγιναν στις 21/03/21, 26/04/21 και 20/12/21).

3.3.2 Συνεργασία με Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΕΠΚ)

Η συνεργασία με το ΕΠΚ συνεχίστηκε και κατά το 2021, μέσα από διάφορες δράσεις, όπως:

- η μετατροπή ενημερωτικού εντύπου σχετικά με το δικαίωμα των παιδιών στην εκπαίδευση σε μορφή easy to read (βλέπε προηγούμενη αναφορά στην παράγραφο 3.2.5)
- η διοργάνωση και διεξαγωγή της ομάδας στήριξης γονέων παιδιών με νοητική αναπηρία ή/και αναπτυξιακές διαταραχές στη Λευκωσία (περισσότερες πληροφορίες για την ομάδα καταγράφονται στην παράγραφο 3.6.1).

3.4 Καταρτισμός και τήρηση Μητρώου Ατόμων με Νοητική Αναπηρία

Σύμφωνα με το Άρθρο 7 του Νόμου 117/89, η Επιτροπή καταρτίζει και τηρεί μητρώο για τα ΑμεΝΑ, το οποίο είναι αυστηρά εμπιστευτικό και χρησιμοποιείται για στατιστικούς σκοπούς και για παροχή ωφελημάτων στα ΑμεΝΑ. Στατιστικά στοιχεία παρέχονται σε πολλές αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες ή ΜΚΟ ή/και μεταπτυχιακούς φοιτητές/ερευνητές, τηρουμένων των προνοιών του Νόμου Περί Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Ο συνολικός αριθμός ΑμεΝΑ που ήταν εγγεγραμμένα στο Μητρώο της ΕΠΑΝΑ μέχρι τις 31 Δεκέμβριου του 2021 ήταν 2739. Επίσης, δηλώθηκε ο θάνατος 8 ατόμων τα οποία και διαγράφηκαν από το μητρώο. Κατά τη διάρκεια του έτους έγιναν 45 νέες εγγραφές ΑμεΝΑ στο Μητρώο. Αναλυτικά στοιχεία για το έτος 2021 που αφορούν τα ΑμεΝΑ που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο παρατίθενται στο Παράρτημα 3.

Κατόπιν εγγραφής των ΑμεΝΑ στο Μητρώο εκδίδονται βεβαιώσεις για σκοπούς παροχής ωφελημάτων ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο μπορεί να την χρειάζεται το άτομο. Κατά τη διάρκεια του 2021 εκδόθηκαν συνολικά 113 βεβαιώσεις οι οποίες αφορούσαν:

- 30 βεβαιώσεις με σκοπό την παροχή του «Ειδικού Τιμολογιακού Πακέτου» της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου σε οικογένειες των ΑμεΝΑ.
- 24 βεβαιώσεις για παραχώρηση κάρτας στάθμευσης από το ΤΚΕΑΑ.
- 42 βεβαιώσεις για την απαλλαγή από τη συμπληρωμή στο ΓεΣΥ και
- 17 βεβαιώσεις για άλλους λόγους.

Το 2021 λόγω των περιοριστικών μέτρων δεν έγινε μαζική επικαιροποίηση όπως προγραμματιζόταν, ωστόσο μέχρι τις 31/12/2021, είχαν επικαιροποιηθεί τα στοιχεία 111 ατόμων.

Η επικαιροποίηση γίνεται μέσω προσωπικής επαφής, τηλεφωνικής επικοινωνίας ή με αποστολή επιστολών. Η αίτηση για εγγραφή στο Μητρώο βρίσκεται στην ιστοσελίδα της Επιτροπής (www.cpmental.com.cy) και μπορεί να αποσταλεί ηλεκτρονικά ή ταχυδρομικώς μαζί με τις σχετικές ιατρικές βεβαιώσεις.

3.5 Καταρτισμός και τήρηση Μητρώου Ιδρυμάτων, Σωματείων και Υπηρεσιών

Σύμφωνα με το άρθρο 9 των Νόμων 117/89 και 11(I)2018 η Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία, κατάρτιζε και τηρεί Μητρώο Ιδρυμάτων, Σωματείων, Οργανώσεων και Υπηρεσιών που ασχολούνται με θέματα ΑμεΝΑ. Στο Μητρώο καταχωρούνται στοιχεία σχετικά με το είδος των υπηρεσιών που παρέχονται, τα δημογραφικά στοιχεία των εξυπηρετούμενων καθώς και στοιχεία για το προσωπικό και τον προϋπολογισμό των οργανώσεων.

Η Επιτροπή κάθε 2 χρόνια προβαίνει σε επικαιροποίηση των στοιχείων των διαφόρων δομών αλλά ούτε το 2020 και 2021 αυτό δεν κατέστη δυνατό. Παρ' όλα αυτά στον αριθμό των σπιτιών στην κοινότητα (6 υπό τη διαχείριση των ΥΚΕ, 7 υπό τη διαχείριση του ΤΚΕΑΑ και άλλα 12 υπό τη διαχείριση ΜΚΟ) προστέθηκαν και άλλα 4 τα οποία ξεκίνησαν τη λειτουργία τους το Σεπτέμβριο του 2021 μετά από ανάθεση από το ΤΚΕΑΑ. Οι νέες αυτές κατοικίες που προωθεί το ΤΚΕΑΑ και λειτουργούν από το 2020, επιχορηγούνται από το Κοινωνικό Ταμείο της Ε.Ε. και φιλοξενούνται άτομα με νοητική αναπηρία, ή αυτισμό ή/και με προβλήματα ψυχικής υγείας.

Οι προαναφερόμενες οργανώσεις/ιδρύματα προσφέρουν τουλάχιστον ένα ή περισσότερα από τα πιο κάτω προγράμματα:

- (i) Συνεχή (24ωρη) φροντίδα
- (ii) Ημερήσια φροντίδα
- (iii) Απογευματινή φροντίδα
- (iv) Ειδική αγωγή
- (v) Θεραπείες
- (vi) Σπίτι στην κοινότητα ή υποστηριζόμενη διαβίωση (συνεχή διαμονή)
- (vii) Απασχόληση σε προστατευόμενα εργαστήρια
- (viii) Απασχόληση με στήριξη στην ανοικτή αγορά εργασίας.

Κατάλογος και αίτηση για εγγραφή στο Μητρώο Ιδρυμάτων της Επιτροπής βρίσκεται στην ιστοσελίδα www.cpmental.com.cy.

3.6 Λειτουργία Συντονιστικής Υπηρεσίας Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης

Η Συντονιστική Υπηρεσία Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης (ΣΥΕΠΠ) συστάθηκε και λειτουργεί με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 54.482 και ημερ. 31/10/2001, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής, βάσει του άρθρου 6(γ).

Οι υπηρεσίες ΕΠΠ απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας μέχρι 6-7 χρόνων με νοητική αναπηρία ή/και αναπτυξιακές διαταραχές. Συγκεκριμένα, οι Λειτουργοί ΣΥΕΠΠ μεριμνούν για:

- τη διερεύνηση των αναγκών του παιδιού και της οικογένειας,
- τη στήριξη και παροχή συμβουλευτικής σε γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας,
- το συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών προς όφελος του παιδιού,
- την αναλυτική πληροφόρηση των γονιών για τις υπηρεσίες που παρέχονται στο δημόσιο, ιδιωτικό και εθελοντικό τομέα,
- τη διευθέτηση συναντήσεων με ειδικούς για σκοπούς αξιολόγησης ή/και αναπροσαρμογής της παρέμβασης,
- την οργάνωση και παρακολούθηση των θεραπευτικών παρεμβάσεων προς το παιδί και την οικογένεια,
- την ενδυνάμωση των γονιών κυρίως ως προς την αποδοχή του προβλήματος και την αποτελεσματικότερη άσκηση του ρόλου τους, ώστε να αναλαμβάνουν κεντρικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων προς όφελος του παιδιού,
- την προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού και της οικογένειας.

Οι ΛΕΠΠ δεν παρέχουν θεραπείες αλλά, προωθούν τις παραπάνω ενέργειες, αποτελώντας το συνδετικό κρίκο μεταξύ της οικογένειας και των φορέων παροχής υπηρεσιών και παρέχουν ψυχολογική στήριξη όπου αυτή ζητηθεί. Οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν, με διακριτικότητα και εμπιστευτικότητα.

Τη ΣΥΕΠΠ στελέχωναν κατά το 2021 3 ψυχολόγοι: δύο αορίστου απασχόλησης για τις Επαρχίες Λευκωσίας και Λάρνακας/Αμμοχώστου και μία με εξαμηνιαία συμβόλαια για την Επαρχία Λεμεσού/Πάφου (μέχρι 31/10/2021). Το γραφείο της ΣΥΕΠΠ στη Λευκωσία βρίσκεται στο χώρο της ΕΠΑΝΑ, το γραφείο της Λεμεσού σε χώρο που διαθέτει το Κέντρο Ανάπτυξης Δεξιοτήτων του Παιδιού "ΤΟ ΑΛΜΑ" στο οίκημα του παλαιού Νοσοκομείου Λεμεσού και στο Δήμο Γεροσκήπου για την επαρχία Πάφου (στο Κέντρο Ενηλίκων Γεροσκήπου, σε εβδομαδιαία βάση). Επίσης το γραφείο για κάλυψη των επαρχιών Λάρνακας και Αμμοχώστου βρίσκεται στο Δήμο Αραδίππου.

Ο γενικός συντονισμός και η καθοδήγηση γίνεται από τη Συντονίστρια Υπηρεσιών της Επιτροπής σε τακτική βάση. Στους ΛΕΠΠ παρέχεται εποπτεία από ιδιώτη Κλινικό Ψυχολόγο με αγορά υπηρεσιών. Κατά το 2021, πραγματοποιήθηκαν 16 συναντήσεις εποπτείας (3 ατομικές συναντήσεις και 13 ομαδικές) και 6 συναντήσεις συντονισμού.

Η αναλυτική κατάσταση των νέων παραπομπών στη ΣΥΕΠΠ και τα δημογραφικά στοιχεία φαίνονται στο Παράρτημα 4.

3.6.1 Δράσεις της ΣΥΕΠΠ

Κατά το 2021, παραπέμφθηκαν στη ΣΥΕΠΠ 179 νέες περιπτώσεις παιδιών. Σημειώνεται ότι από το Σεπτέμβριο του 2006 μέχρι το Δεκέμβριο του 2021 παραπέμφθηκαν στην υπηρεσία συνολικά 2055 περιπτώσεις (Παράρτημα 4, πίνακας 1).

Εκτός των νέων παραπομπών κατά το 2021 αποτάθηκαν στην υπηρεσία και οικογένειες που παραπέμφθηκαν στη ΣΥΕΠΠ τα προηγούμενα έτη, με νέα αιτήματα, για διερεύνηση παραπόνων, για ενημέρωση ή για ψυχολογική στήριξη. Συνολικά οι ΛΕΠΠ χειρίστηκαν πέραν των 500 αναφορών από υφιστάμενες οικογένειες (οι περισσότερες οικογένειες εξυπηρετήθηκαν περισσότερες από μια φορά και για περισσότερα από ένα αιτήματα).

Από τις παραπομπές του 2021 (Παράρτημα 4, πίνακας 2) φαίνεται ότι οι διαγνώσεις των παιδιών που έλαβαν υπηρεσίες από τη ΣΥΕΠΠ κατά το 2021 είναι πολλαπλές και στις περισσότερες περιπτώσεις συνυπάρχουν πέρα από τη νοητική αναπηρία και άλλες διαγνώσεις. Κυρίως τα περισσότερα παιδιά εκτός από Ν.Α, παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες, καθυστέρηση/απουσία λόγου, προβλήματα συμπεριφοράς, ψυχοκινητική καθυστέρηση, αυτιστικά χαρακτηριστικά, ελλειμματική προσοχή και υπερκινητικότητα.

Κατά το 2021 ποσοστό 31% των παιδιών που έλαβαν υπηρεσίες από τη ΣΥΕΠΠ ήταν άνω των 6-7 χρονών (Παράρτημα 4, πίνακας 3 και 4). Ο αριθμός αυτός αναδεικνύει την ανάγκη παροχής υπηρεσιών στήριξης και ενημέρωσης των οικογενειών με παιδιά μεγαλύτερων ηλικιών. Προκαλεί, επίσης, ανησυχία το γεγονός ότι ορισμένοι γονείς ζητούν βοήθεια σε αυτό το στάδιο της ηλικίας των παιδιών τους, γεγονός που μαρτυρεί ότι αυτά τα παιδιά διέφυγαν των υπηρεσιών έγκαιρης ανίχνευσης και αξιολόγησης κυρίως από το Υπ. Υγείας αλλά και από το ΥΠΠΑΝ.

Όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 3.3, λόγω της πανδημίας οι ΛΕΠΠ πραγματοποίησαν μειωμένο αριθμό ενημερωτικών συναντήσεων με ειδικούς (θεραπευτές, γιατρούς, νηπιαγωγούς, ειδικούς εκπαιδευτικούς, κλπ.) και επισκέψεων σε δομές.

Επίσης, οι ΛΕΠΠ αναλαμβάνουν τη διερεύνηση παραπόνων ατόμων με νοητική αναπηρία οποιασδήποτε ηλικίας τα οποία χειρίζονται σε συνεργασία με τη Συντονίστρια ή τη Λειτουργό της ΕΠΑΝΑ. Κατά το 2021, οι ΛΕΠΠ χειρίστηκαν 36 παράπονα. Να σημειωθεί ότι μεγάλος αριθμός συναντήσεων των ΛΕΠΠ, είτε με οικογένειες είτε με επαγγελματίες, πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά μέσω τηλεδιάσκεψης για προληπτικούς κυρίως λόγους.

Το 2021 διοργανώθηκαν δύο ομάδες στήριξης γονιών, μια στην επαρχία Λευκωσίας (από 26/05/2021 μέχρι 30/06/2021) και μια στην επαρχία Αμμοχώστου (από 19/05/2021 μέχρι 23/06/2021).

Οι ομάδες προσωπικής ανάπτυξης που πραγματοποιήθηκαν το 2021, επιβεβαίωσαν τη συνεχόμενη ανάγκη ψυχολογικής στήριξης των γονιών, την ανάγκη να εκφράσουν τους προβληματισμούς τους και να λειτουργήσουν υποστηρικτικά ο ένας προς τον άλλο. Η δομή και το περιεχόμενο των ομάδων βασίστηκε σε εσωτερικό εγχειρίδιο της υπηρεσίας. Με την ολοκλήρωση κάθε ομάδας γινόταν αξιολόγηση από τους ίδιους τους γονείς αλλά και από τις συντονίστριες/λειτουργούς για περαιτέρω ανάπτυξη και βελτίωση του προγράμματος. Με την έναρξη των ομάδων καθορίζονταν τα θέματα που απασχολούσαν τους γονείς και

καταγράφονταν οι αρχές λειτουργίας των ομάδων όπως ο σεβασμός, η εχεμύθεια και η εμπιστευτικότητα. Οι ΛΕΠΠ αναλάμβαναν το ρόλο συντονισμού της ομάδας όπου ο κάθε γονιός μπορούσε να εκφραστεί ελεύθερα και να πει αυτό που νιώθει σε σχέση με τα βιώματα και τα προβλήματα του.

Ανάμεσα στα θέματα που απασχολούσαν τους γονείς και ήθελαν να συζητηθούν στις ομάδες κατά το 2021 ήταν και τα ακόλουθα:

1. Οι καθημερινές προκλήσεις και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γονείς – Μοίρασμα εμπειριών
2. Αναγνώριση κυρίαρχων συναισθημάτων και στρατηγικές διαχείρισης
3. Ψυχική ανθεκτικότητα – τρόποι ενίσχυσης
4. Η επικοινωνία με το παιδί
5. Οι ανάγκες και οι σχέσεις των υπόλοιπων μελών της οικογένειας – ισορροπίες μεταξύ των μελών της οικογένειας
6. Οι προκλήσεις μεταξύ του ζευγαριού και τρόποι βελτίωσης της σχέσης και της επικοινωνίας μεταξύ τους – πολλαπλοί ρόλοι
7. Η ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησης και της αυτοεκτίμησης των γονιών.

Οι ομάδες στήριξης γονιών μέσα από την εμπειρία που αποκτήθηκε, είναι ένας ουσιαστικός τρόπος ενδυνάμωσης των γονιών και απαλύνει το αίσθημα μοναξιάς και άγχους που βιώνουν οι περισσότεροι. Δίνει επίσης στους γονείς την ευκαιρία να κοινωνικοποιηθούν και να ανταλλάξουν εμπειρίες, απόψεις και ιδέες μεταξύ τους. Τις περισσότερες φορές η επικοινωνία μεταξύ των γονιών συνεχίζει και μετά την ολοκλήρωση των ομάδων.

3.7 Εξέταση Παραπόνων, Αιτημάτων και Παραλείψεων

Η ΕΠΑΝΑ κατά το 2021 δέχτηκε περίπου 150 παράπονα/αιτήματα. Συνήθως τα παράπονα/αιτήματα γίνονται από γονείς ή συγγενείς των ΑμεΝΑ, αλλά και από τα ίδια τα ΑμεΝΑ. Συχνά γίνεται αναφορά σε πέραν του ενός παραπόνου.

Μεγάλος αριθμός παραπόνων αφορούσε οικονομικά θέματα (39 παράπονα), που περιλαμβάνουν μείωση ή αποκοπή του ΕΕΕ, ορισμένες φορές μείωση λόγω εργοδότησης των ατόμων³, απόρριψη αιτήματος για αναπηρικό, παρόλο ότι υπήρχε αξιολόγηση για αναπηρία, χρεώσεις μέσω του ΓεΣΥ⁴, αποκοπή επιδόματος φροντίδας κλπ.

Επίσης μεγάλος αριθμός παραπόνων (23 παράπονα) αφορούσε θέματα φροντίδας, όπως μη έγκριση φροντίδας, μη διαθεσιμότητα φροντιστών σε συγκεκριμένες περιοχές, ανάγκη

³ Στον Περί Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος και Γενικότερα Κοινωνικών Παροχών Νόμος του 2014, Κανονισμοί βάσει του άρθρου 38 (γ), περιλαμβάνεται πρόνοια με αριθμό 3(γ) όπου διευκρινίζεται ότι εισοδήματα που δεν λαμβάνονται υπόψη αφορούν : «το μέρος του μηνιαίου εισοδήματος που αφορά άτομο με αναπηρία ή την/το σύζυγο του, μέχρι και το ποσό των €512 και στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων (α) και (β)»

⁴ Σύμφωνα με τους περί Γενικού Συστήματος Υγείας (Συμπληρωμή, Μέγιστη Συμπληρωμή, Συνεισφορά Ι και Συνεισφορά ΙΙ) Κανονισμούς του 2019, τα άτομα με νοητική αναπηρία εξαιρούνται από την καταβολή συμπληρωμής.

εξειδικευμένης φροντίδας για άτομα με δύσκολες συμπεριφορές όπως επίσης και αιτήματα άτυπης φροντίδας που συχνά αιτείται η μητέρα ή άλλος συγγενής. Επίσης παρατηρείται πολλή γραφειοκρατία και καθυστερήσεις στην έγκριση φροντίδας με αποτέλεσμα πολλοί γονείς να αναγκάζονται να καλύπτουν οι ίδιοι τα έξοδα για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Αρκετά παράπονα αφορούσαν την καταπάτηση δικαιωμάτων των ΑμεΝΑ (22 παράπονα) και στα οποία περιλαμβάνονται παράπονα/αιτήματα που αφορούν την αποϊδρυματοποίηση από το Ψυχιατρείο, περιπτώσεις διακρίσεων ή παραμέλησης, αιτήματα για αυτόνομη διαβίωση, ακατάλληλη συμπεριφορά από ιατρό, θέματα που σχετίζονται με τη διαδικασία αξιολόγησης της αναπηρίας κλπ.

Περισσότερες πληροφορίες και στατιστικά δεδομένα σχετικά με τα παράπονα που δέχθηκε η ΕΠΑΝΑ κατά το 2021 περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 5.

3.8 Παρακολούθηση Προγραμμάτων Εργοδότησης

Λόγω της πανδημίας παρατηρήθηκαν διάφορα προβλήματα εργαζόμενων με νοητική αναπηρία, τα οποία εργοδοτούνται με ή χωρίς στήριξη. Ένα από τα προβλήματα ήταν η μείωση/αποκοπή του ΕΕΕ από ορισμένα ΑμεΝΑ που εργάζονταν και λόγω της πανδημίας πήραν επίδομα από τα Ειδικά Σχέδια που ανακοινώθηκαν από το ΥΕΠΚΑ για τις επιχειρήσεις που παρέμειναν κλειστές. Με συστάσεις της Επιτροπής οι ενδιαφερόμενοι κατάφεραν να επανακτήσουν τα εισοδήματά τους. Επίσης σε πολλές περιπτώσεις τα ίδια τα άτομα ή οι γονείς τους από το φόβο μήπως εκτεθούν στον κορονοϊό παρέμειναν στο σπίτι.

Σημειώνεται ότι το ΤΚΕΑΑ επιχορηγεί ετησίως από €11.500 έως €13.500 ανάλογα με τον αριθμό ατόμων στο κάθε πρόγραμμα εργοδότησης με στήριξη. Βάσει των στοιχείων της ΕΠΑΝΑ κατά το 2021 συνέχισαν να εργοδοτούνται 292 άτομα στην ανοιχτή αγορά εργασίας εκ των οποίων 176 με στήριξη και 114 άτομα χωρίς στήριξη (Παράρτημα 3, πίνακας 9).

Οι τομείς εργοδότησης είναι: υπεραγορές, συνεργία, φυτώρια, κομμωτήρια, στον ξενοδοχειακό τομέα, τουρισμό, μαγειρικές τέχνες, κλπ. Όταν υπάρχουν αιτήματα για εργοδότηση το προσωπικό παραπέμπει στους Καθοδηγητές ανάλογα με την επαρχία προέλευσης των ενδιαφερομένων. Μέλη του Συνδέσμου Καθοδηγητών Εργασίας χρησιμοποιούν τα γραφεία της Επιτροπής για τις συναντήσεις τους και επιπλέον κατά το 2021 διοργάνωσαν ομάδες αυτογνωσίας ΑμεΝΑ.

3.9 Σεμινάρια/ημερίδες που συμμετείχε η ΕΠΑΝΑ

1. Ευρωπαϊκό Έργο Στήριξης Σεξουαλικών και Συναισθηματικών Αναγκών των Ατόμων με Αναπηρίες – Special Intimacy Needs Educator (SINE), στις 28/04/2021 μέσω τηλεδιάσκεψης. Οι Λειτουργοί της ΕΠΑΝΑ και της ΣΥΕΠΠ παρακολούθησαν το πρόγραμμα που διοργάνωσε ο Οργανισμός Eurosuccess Consulting. Σκοπός του Έργου είναι η διάδοση και η προώθησή του νέου ρόλου του ειδικού εκπαιδευτή σε θέματα συναισθηματικής και σεξουαλικής αγωγής των ατόμων με αναπηρίες.

2. Ετήσιο Συνέδριο της Εθνικής Αρχής Αναπηρίας της Ιρλανδίας στις 14/10/2021 μέσω τηλεδιάσκεψης. Λειτουργός της ΕΠΑΝΑ συμμετείχε στο Ετήσιο Συνέδριο της Εθνικής Αρχής Αναπηρίας της Ιρλανδίας με θέμα “Opportunities and Aspirations for the Assisted Decision – Making (Capacity) Act 2015: Progressive Realisation of UNCRPD Article 12 (Equal Recognition before the Law)”. Κύριο θέμα του Συνεδρίου ήταν η εφαρμογή στην πράξη του Άρθρου 12 (Ίση αναγνώριση ενώπιον του Νόμου) της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες μέσα από τη Νομοθεσία της Ιρλανδίας για την Υποστήριξη στη Λήψη Αποφάσεων (Assisted Decision-Making (Capacity) Act, 2015).

3. Εκπαιδευτικό πρόγραμμα με θέμα «Εξειδικευμένη εκπαίδευση για επαγγελματίες στον τομέα του αυτισμού». Λειτουργός της ΕΠΑΝΑ συμμετείχε στο σεμινάριο που διοργανώθηκε από το Σωματείο «Στήριξη Αυτισμού Αμμοχώστου” – Smile Project», το οποίο είχε διάρκεια 3 ημερών (12-14/10/2021) και απευθυνόταν σε επαγγελματίες που εργάζονται με άτομα με αυτισμό. Στόχος της τριήμερης κατάρτισης ήταν η ανάπτυξη δεξιοτήτων των επαγγελματιών, ώστε να αναγνωρίζουν τις συμπεριφορικές διαταραχές, να δρουν προληπτικά και να εφαρμόζουν μεθόδους διαχείρισης έκτακτων περιστατικών. Το σεμινάριο έγινε σε συνεργασία με εκπαιδευτές από το STUDIO III του Ηνωμένου Βασιλείου που εφαρμόζει εγκεκριμένο σύστημα πρακτικής του British Institute of Learning Disabilities (BILD, 2002).

3.10 Διοργανώσεις εκπαίδευσεων από την ΕΠΑΝΑ

1. Εκπαίδευση Επαγγελματιών που εργάζονται σε δομές κέντρα μέρας ή/και 24ωρης φροντίδας για άτομα με νοητική αναπηρία, στο πρόγραμμα «Κράτα με Ασφαλή» («Keep me Safe»). Το πρόγραμμα προωθείται για την επιμόρφωση και σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των ατόμων με νοητική αναπηρία με στόχο την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης και βίας. Περιλαμβάνει εκπαίδευση όλων των επαγγελματιών στην Κύπρο, ενημέρωση των γονιών και όπου ζητηθεί κατάρτιση και των ιδίων των γονιών και στη συνέχεια εφαρμογή του προγράμματος στις δομές που συμμετέχουν στις καταρτίσεις. Τα σεμινάρια για τους επαγγελματίες της επαρχίας Λευκωσίας έγιναν στις 27/10, 10/11 και 24/11 και για τις επαρχίες Λεμεσού/Πάφου έγιναν στις 20/10, 03/11 και 17/11. Για τις επαρχίες Λάρνακας/Αμμοχώστου θα προγραμματιστούν στις αρχές του 2022 (πληροφορίες για το πρόγραμμα περιλαμβάνονται και στην ενότητα 3.3.1).

4. Αξιολόγηση της Κυπριακής Πραγματικότητας και Διαπιστώσεις της Επιτροπής μέσα από τη συμμετοχή των ιδίων των ατόμων σε συνεδρίες.

Σε προηγούμενα κεφάλαια αλλά και παλαιότερες Ετήσιες Εκθέσεις, έχουμε αναφέρει τη σημασία της αντιπροσώπευσης των ιδίων των ατόμων με νοητική αναπηρία στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η εκπροσώπηση των ΑμεΝΑ είναι μια από τις κύριες δεσμεύσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας που ακόμη εκκρεμεί και έχει άμεση σχέση με την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας των ΑμεΑ. Η πλήρη ισότητα ενώπιον του νόμου όπως αναφέρει το άρθρο 12 της Σύμβασης του ΟΗΕ, απαιτεί την κατάργηση της πρακτικής έκδοσης δικαστικών διαταγμάτων «ανικανότητας», όπως κοινώς αναφέρονται, βάσει του υφιστάμενου

Νόμου περί Διαχείρισης της Περιουσίας Ανίκανων Προσώπων του 1996 (Ν.23/(Ι)1996). Συνάμα απαιτείται η αναγνώριση τους ως άτομα με νομική οντότητα τα οποία μπορούν να αποφασίζουν για τις ίδιες τους τις ζωές. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να έχουν τις δικές τους οργανώσεις και να θεσμοθετηθεί η συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων που τους αφορούν.

Στην Ενότητα 3 έγινε αναφορά στο προσχέδιο νομοθεσίας για ρύθμιση της άσκησης του δικαιώματος προς δικαιοπραξία το οποίο απέστειλε το ΥΕΠΚΑ στις 03/12/20. Η ΕΠΑΝΑ τοποθετήθηκε θετικά και απέστειλε τα σχόλια της που είναι σχετικά επίσης και με το τροποποιητικό νομοσχέδιο του Ν.117/89 και Ν.11(Ι)/2018, το οποίο αφορά στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική αναπηρία και τη θέσπιση λειτουργίας της ΕΠΑΝΑ. Σημειώνεται ότι στο τροποποιητικό νομοσχέδιο περιλαμβάνεται και η συμπερίληψη στην Επιτροπή εκπροσώπου/ων ατόμων με νοητική αναπηρία μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων τους.

Η αντιπροσώπευση των ατόμων μέσα από τις δικές τους ομάδες και η θεσμοθέτηση συμμετοχής των ομάδων αυτών σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων ήταν ένας από τους στόχους της ΕΠΑΝΑ, που με την ενθάρρυνση της λειτουργούν εδώ και λίγα χρόνια ομάδες αυτοσυνηγορίας σε διάφορες δομές. Κατά το 2020 και 2021 είχε τεθεί ως στόχος η δημιουργία οργάνωσης των αυτοσυνηγών αλλά λόγω της πανδημίας δεν ήταν δυνατή η τακτική ενημέρωση των ατόμων σε όλες τις δομές της Κύπρου και ο συντονισμός δράσεων. Παρόλα αυτά σε διάφορες δομές ήδη λειτουργούν με επιτυχία οι ομάδες αυτοσυνηγορίας και το προσωπικό της ΕΠΑΝΑ έχει συχνή επικοινωνία με όλους. Σε αυτά τα πλαίσια η ΕΠΑΝΑ αποφάσισε στις αρχές του 2021, αναμένοντας την τροποποίηση της νομοθεσίας, να προετοιμάσει τους αυτοσυνηγούς στον τρόπο λειτουργίας της και να καταγράψει τα αιτήματά τους.

Η πρώτη συνεδρία της Επιτροπής με τους αυτοσυνηγούς οι οποίοι παρακάθονται στις συνεδρίες της ως Παρατηρητές έγινε στις 14/07/2021. Για την προετοιμασία της συνεδρίας έγιναν ενημερωτικές συναντήσεις⁵ και καταγράφηκαν πολλά από τα αιτήματά τους.

Μέσα από τα πιο κάτω αιτήματα των αυτοσυνηγών τα οποία ουσιαστικά περιγράφουν την κατάσταση τους, διαφαίνονται οι αδυναμίες και οι ελλείψεις της κυπριακής πραγματικότητας.

Τα θέματα που τους απασχολούν μπορεί να θεωρηθούν αυτονόητα για οποιοδήποτε πολίτη, δυστυχώς όμως για τα ΑμεΝΑ είναι πολύπλοκα και δύσκολα. Πολλές φορές δεν μπορούν να τα εκφράσουν και δεν νιώθουν ασφάλεια για να διεκδικήσουν αυτό που τους ανήκει.

Το προσωπικό της Επιτροπής έχει καταφέρει να δημιουργήσει κλίμα ασφάλειας και σεβασμού έτσι ώστε και στις συναντήσεις μαζί τους αλλά και στις συνεδρίες της ΕΠΑΝΑ, οι αυτοσυνήγοροι να αισθάνονται, άνεση και ελευθερία να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά

⁵ **Συναντήσεις με αυτοσυνηγούς:**

Ίδρυμα Μαργαρίτας Λιασίδου (Πάφος) - Δευτέρα 14 Ιουνίου 2021

Φιλανθρωπικό Ίδρυμα «Τοξότης» (Λευκωσία) - Πέμπτη 17 Ιουνίου 2021

Σπίτι του Μάριου (Λεμεσός) – Παρασκευή 18 Ιουνίου 2021

Κέντρο Ημέρας «Απόστολος Λουκάς» (Λεμεσός) – Παρασκευή 18 Ιουνίου 2021

Ίδρυμα Χρίστου Στέλιου Ιωάννου (Λευκωσία) – Τετάρτη 23 Ιουνίου 2021

με ζητήματα που αφορούν ή επηρεάζουν με οποιοδήποτε τρόπο τη ζωή και την καθημερινότητα τους, χωρίς διάκριση σε ίση βάση με τα υπόλοιπα μέλη της ΕΠΑΝΑ.

Καταγραφή θεμάτων που απασχολούν τους αυτοσυνήγορους και που θα ήθελαν να συζητηθούν στις συνεδρίες της ΕΠΑΝΑ και να προωθηθούν αναλόγως στις αρμόδιες υπηρεσίες:

Ίδρυμα Μαργαρίτας Λιασίδου (Πάφος):

- Να μπορούν να εκφράζουν τις απόψεις τους για θέματα που τους απασχολούν και να εισακούονται
- Να γνωρίζει ο κόσμος ότι έχουν δικαιώματα όπως όλοι οι άλλοι
- Προσβασιμότητα
- Σεβασμός και αποδοχή από τους άλλους
- Bullying από τους συνομήλικους τους
- Να έχουν το δικαίωμα να ψηφίζουν

Φιλανθρωπικό Ίδρυμα «Τοξότης» (Λευκωσία)

- Η αμφισβήτηση της αναπηρίας από τον κόσμο (όταν δεν είναι εμφανής η αναπηρία) – το άτομο πρέπει να αποδεικνύει κάθε φορά ότι είναι άτομο με αναπηρία
- Απολυτήριο Λυκείου – το αποδεικτικό του Παρατηρητή εμποδίζει από το να εργοδοτηθεί εκεί που θέλει
- Αυτόνομη διαβίωση – Συμβίωση ζευγαριών
- Προσβολές / κοροϊδία από τους άλλους όταν βγαίνουν έξω για καφέ, βόλτα κλπ.

Σπίτι του Μάριου (Λεμεσός)

- Προσβάσιμα πάρκα με παιχνίδια για ΑμεΝΑ
- Προσβασιμότητα παραλιών
- Αυτόνομη διαβίωση
- Να μπορούν να δημιουργήσουν τη δική τους οικογένεια
- Περισσότεροι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ
- Δημόσιες πισίνες προσβάσιμες σε όλους

Κέντρο Ημέρας «Απόστολος Λουκάς» (Λεμεσός)

- Να μπορούν να αποφασίζουν για τον εαυτό τους
- Αυτόνομη διαβίωση
- Να μπορούν να κάνουν τη δική τους οικογένεια

Ίδρυμα Χρίστου Στέλιου Ιωάννου (Λευκωσία)

- Να έχουν δική τους κάρτα στην τράπεζα για να μπορούν να χρησιμοποιούν
- Βοήθεια στη διαχείριση χρημάτων
- Να έχουν δικαίωμα στη σύνταξη
- Ανάγκη για οικιακή βοηθό στο σπίτι
- Να σταματήσει το bullying από τον κόσμο
- Είναι ενοχλητικό το λεξιλόγιο που χρησιμοποιεί ο κόσμος («μας λένε καθυστερημένους και δεν μου αρέσει»)
- Είναι λίγοι έξοδοι για τα άτομα που μένουν στο οικοτροφείο (μειώθηκαν επίσης λόγω του κορονοϊού)
- Διαχείριση χρόνου (μετά την επιστροφή τους από το Ίδρυμα μένουν στο σπίτι – χρειάζονται περισσότερες εξόδους)

Μετά την πρώτη καταγραφή συζητήθηκε διεξοδικά το θέμα της αυτόνομης διαβίωσης αφού ήταν ένα από τα κύρια θέματα που αφορούσαν την πλειοψηφία τους (συνεδρία ημερ. 25/11/2021)

Τα κύρια σημεία που ανέφεραν και που απαιτούν συντονισμένες προσπάθειες από τις υπηρεσίες του κράτους, τις δομές και τους γονείς είναι τα ακόλουθα:

Αυτόνομη διαβίωση

Οι Παρατηρητές εξήγησαν που μένουν ή/και που θα ήθελαν να μείνουν :

- Ορισμένοι μένουν με την οικογένεια και νιώθουν καλά.
- Άλλοι θέλουν να μένουν μόνοι αλλά δεν τους αφήνουν οι γονείς.
- Ορισμένοι μένουν στα ΕΟΜ και είναι καλά.
- Άλλοι μένουν στα ΕΟΜ αλλά δεν τους αρέσει.
- Ορισμένοι μένουν στις Κατοικίες Υποστηριζόμενης διαβίωσης και είναι καλά γιατί έχουν το δικό τους πρόγραμμα.

- Ορισμένοι μένουν μόνοι σε διαμέρισμα και κάποιος από την οικογένεια βοηθά στα ψώνια ή τους λογαριασμούς.

Οι Παρατηρητές εξήγησαν με ποιους θα ήθελαν να μένουν:

- Ορισμένοι θέλουν το δικό τους σπίτι με κάποιο να έρχεται 2-3 φορές τη μέρα για ασφάλεια.
- Άλλοι θέλουν να μένουν σε δικό τους χώρο με συγγάτοικο ή φίλο/η τους χωρίς βοήθεια.
- Άλλοι θέλουν να μένουν με τον/τη σύντροφό τους και να κάνουν δική τους οικογένεια
- Έγινε πρόταση από ορισμένους να κάνουν εστίες με κοινό σαλόνι και κουζίνα αλλά ο καθένας να έχει το δωμάτιο του, να πληρώνουν ενοίκιο και έχουν βοηθό/φροντιστή όποτε το χρειαστούν.
- Ορισμένοι θέλουν να μένουν με την οικογένεια αλλά να έχουν παραπάνω ελευθερία για βόλτες, να χρησιμοποιούν τα χρήματα τους, να νιώθουν ανεξάρτητοι.
- Άλλοι θέλουν να μένουν στις Κατοικίες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης ή τα EOM αλλά να είναι λίγα άτομα και να διαλέγουν το πρόγραμμα τους.

Πως θα μπορέσουν να ζήσουν αυτόνομα;

- Θέλουν να μάθουν να διαχειρίζονται τα λεφτά τους.
- Χρειάζονται μεταφορικό μέσο για τη δουλεία, τις εξόδους, τα ψώνια.
- Θέλουν να μάθουν να μαγειρεύουν, να ψωνίζουν, να κάνουν δουλειές.
- Χρειάζεται να μάθουν να φροντίζουν τον εαυτό τους.
- Θέλουν να συζητήσουν το θέμα στις ομάδες τους γιατί δε θα είναι πάντα οι γονείς μαζί τους και πρέπει να προετοιμαστούν για το μέλλον.

Στα πιο πάνω περιλαμβάνονται οι απόψεις των ατόμων από τις ομάδες αυτοσυνηγορίας όλων των δομών, εκ των οποίων ορισμένες έδωσαν γραπτώς τα αιτήματα τους.

Η Επιτροπή υποσχέθηκε πως θα μελετήσει διεξοδικά τα πιο πάνω θέματα και θα επανέλθει με προτάσεις για συζήτηση, ώστε να παρθούν αποφάσεις μαζί με τους Παρατηρητές για συγκεκριμένες ενέργειες, το επόμενο έτος.

Η ΕΠΑΝΑ πιστεύει ότι μέσα από τη συμμετοχή των Παρατηρητών στις συνεδρίες της και με την προώθηση του θεσμού της αυτοσυνηγορίας τα ίδια τα άτομα θα αναπτύξουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες διεκδίκησης των δικαιωμάτων τους. Στα πλαίσια αυτά η Επιτροπή προωθεί και στηρίζει την προσπάθεια δημιουργίας νέων ομάδων αυτοσυνηγορίας, σε όλες τις δομές, μέσα από διαλέξεις, συζητήσεις και δημιουργία έντυπου υλικού, ώστε να γίνει εφικτή

και η ίδρυση αντιπροσωπευτικής οργάνωσης των ΑμεΝΑ όπου η εκπροσώπησή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων θα γίνεται σε διάφορα επίπεδα.

Μέσα από τα πιο πάνω φαίνεται η διαχρονική ανάγκη δημιουργίας υπηρεσιών και προγραμμάτων υποστήριξης, γεγονός που απασχολεί και ορισμένες εμπλεκόμενες υπηρεσίες αλλά χωρίς να έχει γίνει ακόμη καμιά δραστική αλλαγή στο χειρισμό των προβλημάτων που προκύπτουν και στην ικανοποίηση των αιτημάτων των ΑμεΝΑ. Εκ των πραγμάτων οι απαιτήσεις είναι αυτονόητες και για πολλά θέματα χρειάζεται αναπροσαρμογή κονδυλίων και διαφοροποίηση προγραμμάτων με στόχο την αποφυγή της ιδρυματοποίησης και της δημιουργίας ανεξάρτητων δομών διαβίωσης με επίκεντρο την αυτονόμηση των ατόμων. Σε σχέση δε με δράσεις από τα Υπουργεία και Τμήματα σχετικά με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ΑμεΝΑ υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω βελτίωση, αλλά εισήγηση της ΕΠΑΝΑ είναι να αφουγκραστούμε με ειλικρίνεια τα αιτήματα των Ατόμων με Νοητική Αναπηρία, τα οποία λόγω της ιδιαιτερότητας τους δεν τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης από την πολιτεία αλλά και την κοινωνία γενικότερα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Προϋπολογισμός ΕΠΑΝΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (ΕΠΑΝΑ)

Κεφάλαιο 15.0600 Τμ. Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες –

Υπ. Εργασίας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Άρθρο 04.088 Χορηγία προς την Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ 2021* €	ΕΓΚΡΙΘΕΙΣΑ ΔΑΠΑΝΗ 2022 €
Αποδοχές Προσωπικού - Θέσεις:	225,220	267,000
1 Προϊστάμενος (Κλίμακα Α11 ⁺²)		
2 Λειτουργοί (Κλίμακα Α8-Α10-Α11)		
3 Βοηθοί Γραμματειακοί Λειτουργοί (Κλ.Α2-Α5-Α7 ⁺²)		
3 Λειτουργοί Έγκαιρης Παιδ.Παρέμβασης (Κλίμακα Α5)		
1 Ωρομίσθιος Κλητήρας (Κλ. Ε5)		
ΣΥΝΟΛΟ αποδοχών προσωπικού	225,220	267,000
Έξοδα Παραστάσεως και Αμοιβή Μελών ΕΠΑΝΑ	10,385	17,000
Άλλες Δαπάνες:		
Έξοδα Λειτουργίας Γραφείου		
Έξοδα κινήσεως	1,677	3,000
Επιδόματα εκτός έδρας	0	100
Ταχυδρομικά Τέλη	110	1,100
Τηλέφωνα, Φαξ, Internet, ετήσια τέλη Zoom	3,954	4,000
Φωτισμός-Θέρμανση	3,358	4,000
Καθαριότητα Γραφείου	5,173	5,500
Τέλη & Τέλη Ύδατος	0	100
Βιβλιοθήκη/Εφημερίδες/Περιοδικά	0	0
Δημοσιεύσεις	0	300
Εκδόσεις-Δημοσιότητα-Διαφήμιση	934	1,600
Φωτοτυπικά Υλικά	535	900
Γραφική Ύλη	434	600
Συντήρηση και Λειτουργία Μηχανογραφικού/Λογισμικού και άλλου εξοπλισμού	1,119	6,000
Συντήρηση κτιρίου	6,846	12,000
Μελέτες/Έρευνες		

Μητρώο Ατόμων με Νοητική Αναπηρία/Μητρώο Ιδρυμάτων/ Άλλες Ερευνες-Μελέτες	0	0
Αγορά υπηρεσιών Νομικού Συμβούλου ή άλλων ειδικών	2,775	15,000
Σχέδια/Προγράμματα		
Αποϊδρυματοποίηση ομάδας ατόμων με ν.α.	0	0
Συνέδρια εξωτερικού		
Ναύλα και άλλα έξοδα για συμμετοχή σε συνέδρια στο εξωτερικό	0	1,000
Συνέδρια-Σεμινάρια κ.ά. γεγονότα στην Κύπρο		
Επιμόρφωση Προσωπικού Ε.Π.Α.Ν.Α.		
Επιμόρφ.Επαγγελμ.Προσωπ.εθελοντικών οργανώσεων		
	3,898	4,000
Έξοδα Φιλοξενίας	955	400
Υπηρεσίες Κλητήρα	8	100
Διάφορα	359	3,200
ΣΥΝΟΛΟ Εξόδων Λειτουργίας Γραφείου	32,135	62,900
Έπιπλα & Εξοπλισμός		
Αγορά Επίπλων	812	1,300
Αγορά μηχανογραφικού εξοπλισμού/λογισμικού	3,872	1,800
ΣΥΝΟΛΟ Άλλων Δαπανών	36,819	66,000
ΣΥΝΟΛΟ Αποδοχών Προσωπικού	225,220	267,000
Έξοδα Παραστάσεως και αμοιβή μελών ΕΠΑΝΑ	10,385	17,000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	272,424	350,000

* Εγκριθείσα δαπάνη 2021 €332.000

** Τελική εγκριθείσα χορηγία 2022 €350.000.

Παράρτημα 2: Δελτίο Τύπου - Πρώτη συνεδρία ΕΠΑΝΑ με τη συμμετοχή ΑμεΝΑ

Η Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία (ΕΠΑΝΑ) που αποτελείται από κρατικά μέλη και ιδιώτες (γονείς από τον ΠΑΣΥΓΟΑΝΑ), στις 14/7/2021 πραγματοποίησε την πρώτη συνεδρία της με τη συμμετοχή Ατόμων με Νοητική Αναπηρία (ΑμεΝΑ) ως Παρατηρητές. Με την αναμενόμενη τροποποίηση της νομοθεσίας που προνοεί για τη λειτουργία της ΕΠΑΝΑ η συμμετοχή των ΑμεΝΑ θα θεσμοθετηθεί και θα υπάρχει ανάλογη ποσοστιαία συμμετοχή σε ίση βάση με τα υπόλοιπα μέλη.

Οι συνεδρίες της ΕΠΑΝΑ θα συνεχίσουν με τη συμμετοχή των Παρατηρητών, με σκοπό την ενημέρωσή τους, τη δυνατότητα έκφρασης των απόψεων τους για θέματα που τους αφορούν αλλά και την προώθηση των δικαιωμάτων τους βάσει των δικών τους επιλογών, επιθυμιών και προτεραιοτήτων.

Τα θέματα που αρχικά συζητήθηκαν αφορούσαν:

- Τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής και το ρόλο των Παρατηρητών
- Τη συμμετοχή των ατόμων με νοητική αναπηρία σε όλους τους οργανισμούς και κέντρα λήψης αποφάσεων
- Το δικαίωμα τους για ίση αναγνώριση ενώπιον του νόμου που περιλαμβάνει το δικαίωμα στην ενημέρωση και στην υποστήριξη που χρειάζεται
- Το δικαίωμα στη ψυχαγωγία και τον ελεύθερο χρόνο

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας έγινε ανοικτή συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης και δόθηκε η ευκαιρία σε όλους τους συμμετέχοντες να εκφράσουν τις απόψεις και εισηγήσεις τους.

Τονίστηκαν ιδιαίτερα τα πιο κάτω ζητήματα:

- Αυτόνομη διαβίωση (με την ενηλικίωση να μπορούν να μένουν μόνοι)
- Ισότιμη συμμετοχή στην εκπαίδευση (έκδοση απολυτηρίου)
- Δικαίωμα στην εργοδότηση (όπου είναι εφικτό αλλά και δοκιμαστικά)
- Να εισακούεται η άποψη τους (συχνά αγνοείται)
- Να επιχορηγούνται επαρκώς τα ΜΚΟ που προσφέρουν υπηρεσίες (κατάρτισης, ενασχόλησης, δραστηριότητες) από το κράτος για να μην καταφεύγουν στους εράνους
- Να μην υποτιμούνται οι δυνατότητες τους (μπορούν να προσφέρουν και οι ίδιοι στήριξη σε άλλους)
- Να μπορούν να κινούνται ελεύθερα όσοι χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα
- Να δημιουργηθούν πάρκα προσβάσιμα σε άτομα με αναπηρίες

- Αλλαγή στον τρόπο που τους αντιμετωπίζει ο υπόλοιπος κόσμος και τερματισμός των άβολων ερωτήσεων σχετικά με την αναπηρία
- Να πραγματοποιούνται πιο συχνά εκδηλώσεις (αθλητικοί αγώνες, θεατρικές παραστάσεις κλπ.) για κοινωνικοποίηση των ίδιων των ατόμων αλλά και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου πληθυσμού
- Η χρήση της τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προς όφελος των ατόμων (κοινωνικοποίηση, εργασία από το σπίτι, επικοινωνία κ.α.)

Σημειώθηκε ότι για όλα αυτά χρειάζεται αλλαγή νοοτροπίας, αντιλήψεων και στερεοτύπων και ότι η "ισότητα" που περιλαμβάνεται στους νόμους για να εφαρμοστεί χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια. Η παρέμβαση και το αίτημα της εκπροσώπου από το Σπίτι του Μάριου «άστε με να δοκιμάσω» έδωσε το μήνυμα πως πρέπει να δίνονται ευκαιρίες για να ενεργοποιούνται οι δεξιότητες των ατόμων και να μην αποκλείονται εκ των προτέρων.

Η συνεδρία πραγματοποιήθηκε σε κλίμα ενθουσιασμού και συνεργασίας και έθεσε τη βάση για την ουσιαστική συμμετοχή των ΑμεΝΑ σε επιτροπές/οργανισμούς/συνδέσμους όπου θα εισακούονται οι απόψεις και οι εισηγήσεις τους.

Παράρτημα 3: Δημογραφικά στοιχεία του Μητρώου ΑμεΝΑ της ΕΠΑΝΑ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

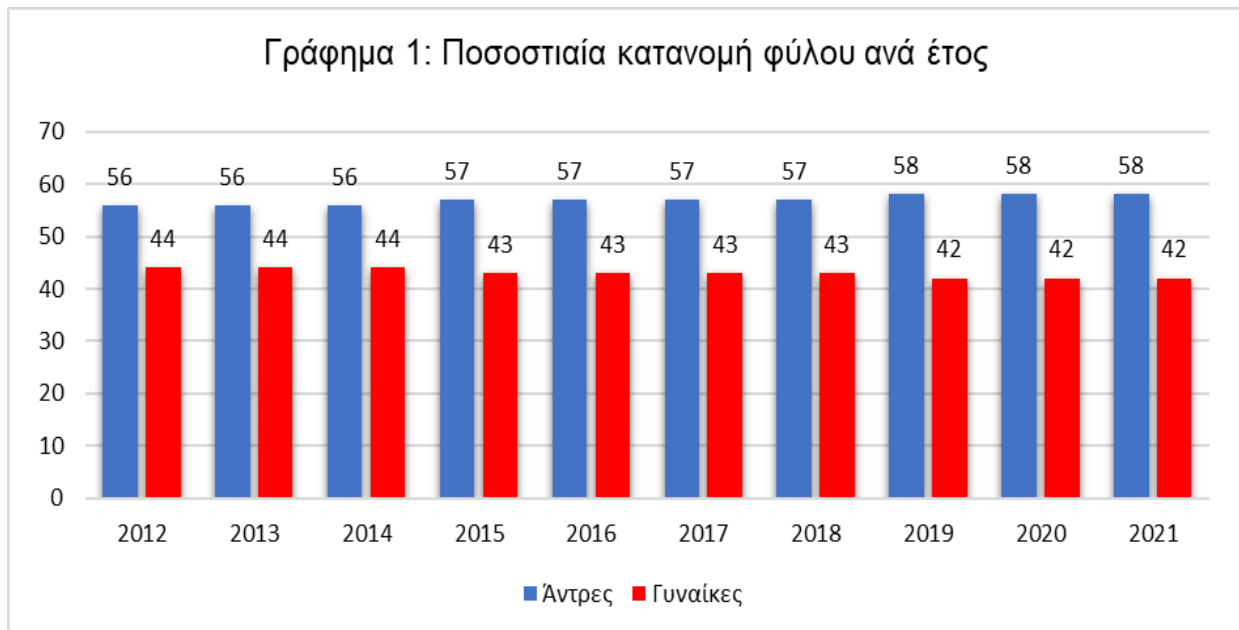
Οι πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν βασίζονται στα δεδομένα που ήταν καταγεγραμμένα μέχρι τον Δεκέμβριο του 2021 στο Μητρώο που διατηρεί η Επιτροπή Προστασίας Ατόμων με Νοητική Αναπηρία (ΕΠΑΝΑ), σύμφωνα με το Άρθρο 7 του περὶ των Ατόμων με Νοητική Αναπηρία Νόμου (Ν.117/89).

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 1, μέχρι τον Δεκέμβριο του 2021, στο Μητρώο της ΕΠΑΝΑ ήταν εγγεγραμμένα 2739 άτομα με νοητική αναπηρία. Όσον αφορά το φύλο, 1585 ήταν άντρες (58%) και 1154 ήταν γυναίκες (42%).

Πίνακας 1: Ποσοστιαία κατανομή φύλου

Φύλο	Αρ. Ατόμων	%
Άντρες	1585	58
Γυναίκες	1154	42
Σύνολο	2739	100

Στο Γράφημα 1 φαίνεται η ποσοστιαία κατανομή του φύλου των ΑμεΝΑ που ήταν εγγεγραμμένα στο Μητρώο από το 2012 μέχρι και το 2021. Η ποσοστιαία κατανομή του φύλου κατά το 2021 παραμένει η ίδια σε σύγκριση με τα δεδομένα του προηγούμενου έτους. Συγκεκριμένα, τόσο το 2020 όσο και το 2019, το ποσοστό των αντρών ήταν 58% και των γυναικών 42%. Ωστόσο, αν παρατηρήσουμε τα δεδομένα από το 2012 μέχρι και το 2021, παρατηρείται μια σταδιακή, μικρή αύξηση του ποσοστού των αντρών έναντι των γυναικών.

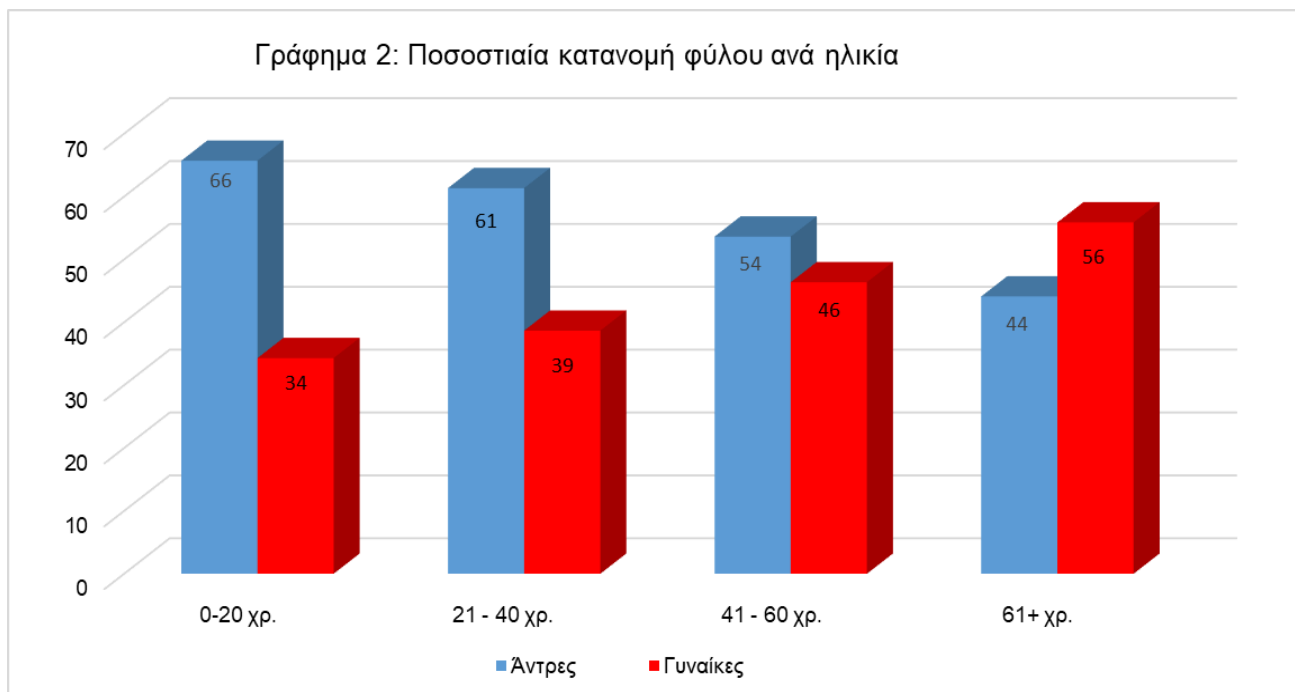

Στον Πίνακα 2, φαίνεται η κατανομή των ατόμων που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο ανά ηλικιακή ομάδα. Φέτος κρίθηκε σκόπιμο να προστεθεί ακόμη μια ηλικιακή διαβάθμιση, έγινε δηλαδή διαχωρισμός της ηλικίας 40 ετών και άνω και προστέθηκε η ηλικιακή ομάδα 41 - 60 και ξεχωριστά τα άτομα άνω των 61 ετών, για να είναι πιο αντιπροσωπευτικοί οι αριθμοί.

Πίνακας 2: Ποσοστιαία κατανομή ηλικίας

Ηλικία	Αρ. Ατόμων	%
0 - 20	617	23
21 - 40	1000	37
41 - 60	717	25
61 +	405	15
Σύνολο	2739	100

Σύμφωνα με το πιο κάτω διάγραμμα (Γράφημα 2) παρατηρείται ότι στις ηλικιακές ομάδες 0-20, 21-40 και 41-60, το ποσοστό των αντρών είναι μεγαλύτερο ενώ στην ηλικιακή ομάδα άνω των 61 ετών, είναι μεγαλύτερο το ποσοστό των γυναικών.

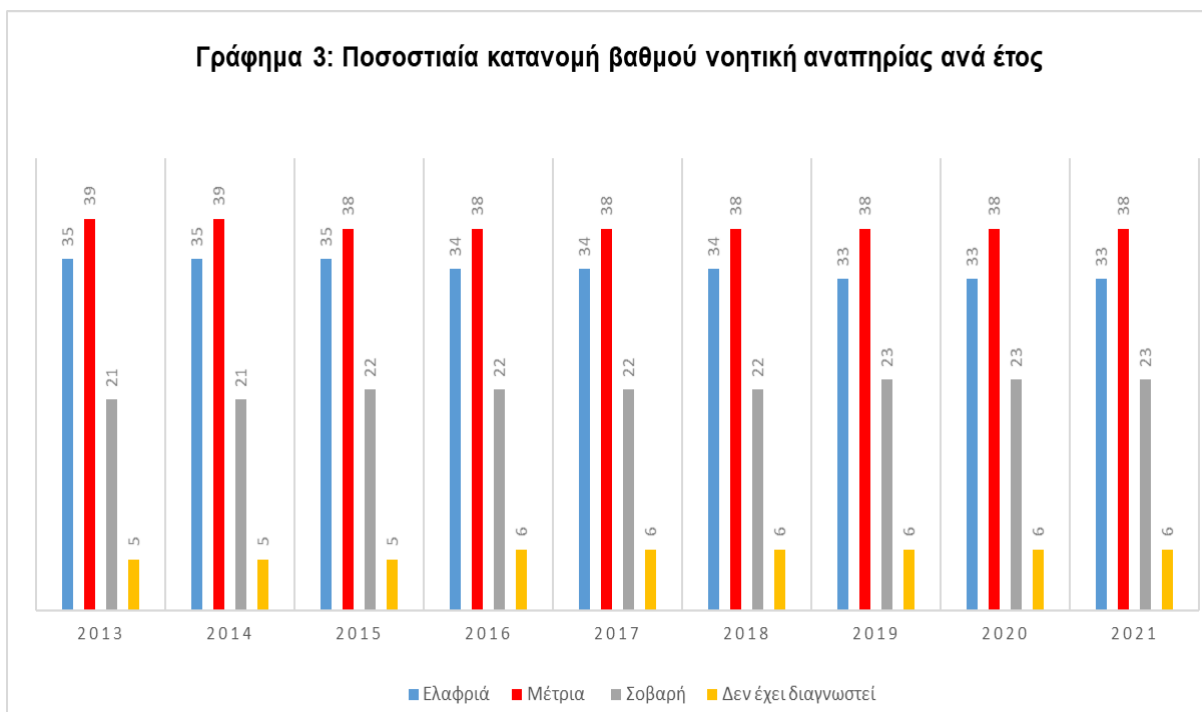
Στον πιο κάτω Πίνακα, φαίνεται ο βαθμός της νοητικής αναπηρίας για τα 2739 άτομα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο. Σύμφωνα με τα στοιχεία, παρατηρείται ότι τα περισσότερα άτομα που περιλαμβάνονται στο Μητρώο, έχουν διαγνωστεί με μέτρια νοητική αναπηρία (38%) και ακολουθεί η ελαφριά νοητική αναπηρία (33%).

Πίνακας 3: Ποσοστιαία κατανομή βαθμού νοητικής αναπηρίας

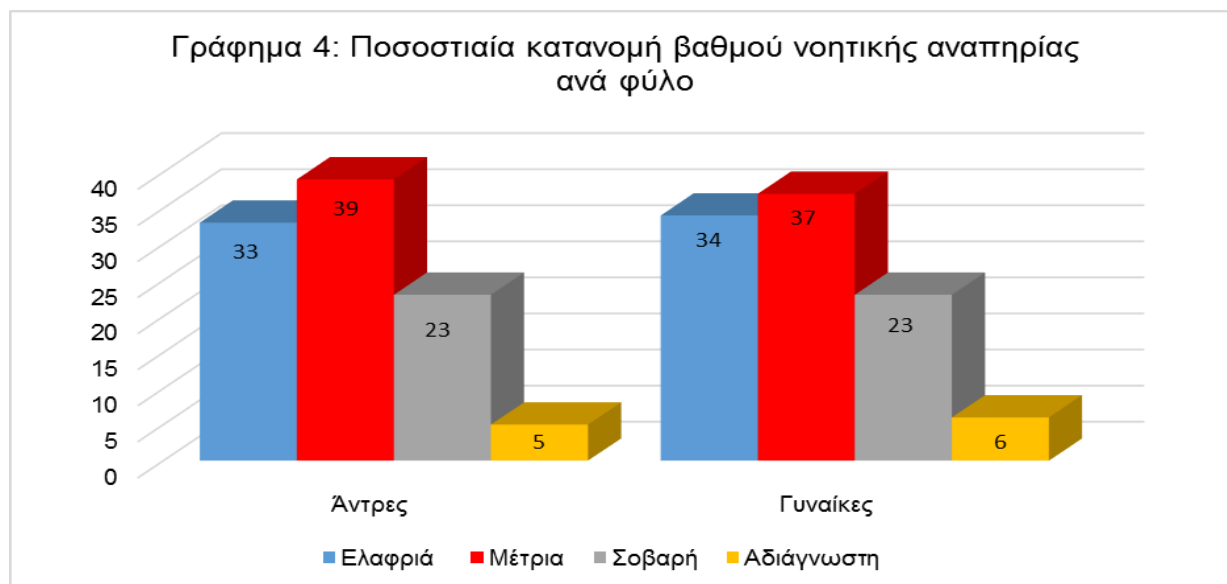
Βαθμός νοητικής αναπηρίας	Αρ. Ατόμων	%
Ελαφριά	908	33
Μέτρια	1054	38
Σοβαρή	622	23
Δεν έχει διαγνωστεί *	155	6
Σύνολο	2739	100

** Η κατηγορία «δεν έχει διαγνωστεί» περιλαμβάνει περιπτώσεις για τις οποίες οι ειδικοί γιατροί δεν έδωσαν ξεκάθαρη ή πλήρη διάγνωση ή ακόμα διερευνάται.*

Στο Γράφημα 3, φαίνεται η ποσοστιαία κατανομή του βαθμού νοητικής αναπηρίας από το 2013 μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2021. Παρατηρείται μια μικρή μείωση του ποσοστού των ατόμων με ελαφριά νοητική αναπηρία από το 2013 μέχρι το 2021 (από 35% στο 33%) και αντίστοιχη αύξηση της σοβαρής νοητικής αναπηρίας (από 21% στο 23%).

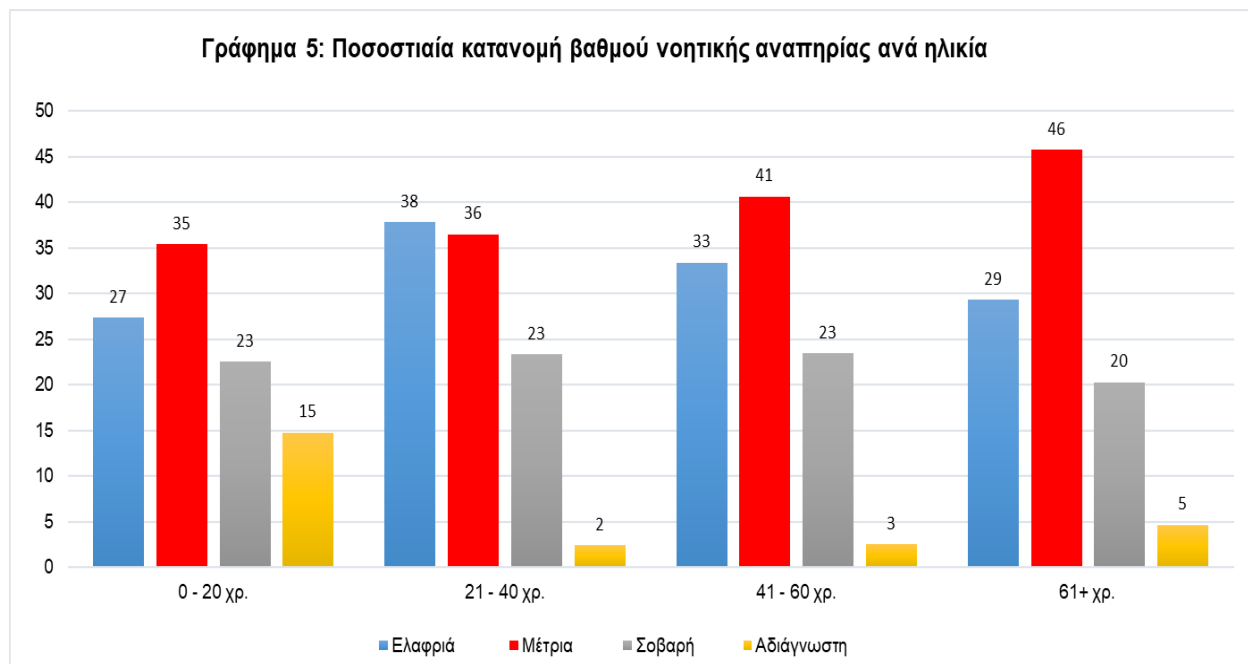

Σύμφωνα με το Γράφημα 4 η κατανομή του βαθμού νοητικής αναπηρίας είναι περίπου ίδια στα δύο φύλα. Τα περισσότερα άτομα εμπίπτουν στην κατηγορία «Μέτρια νοητική αναπηρία» τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες.

Στο Γράφημα 5 φαίνεται η ποσοστιαία κατανομή του βαθμού της νοητικής αναπηρίας ανά ηλικιακή ομάδα. Σύμφωνα με τα δεδομένα, επιβεβαιώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο έχουν μέτρια νοητική αναπηρία. Επίσης στην ηλικιακή ομάδα 41 - 60 και 61 ετών και άνω, το ποσοστό αυτό είναι αρκετά μεγαλύτερο. Επίσης, το ποσοστό της σοβαρής νοητικής αναπηρίας είναι περίπου το ίδιο σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Το ποσοστό του βαθμού νοητικής αναπηρίας που δεν έχει διαγνωστεί, στην

ηλικιακή ομάδα 0-20 χρονών είναι πολύ μεγαλύτερο από τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες, πιθανόν επειδή περιλαμβάνονται αρκετά μικρά παιδιά που ακόμη ο βαθμός νοητικής αναπηρίας είναι υπό διερεύνηση.

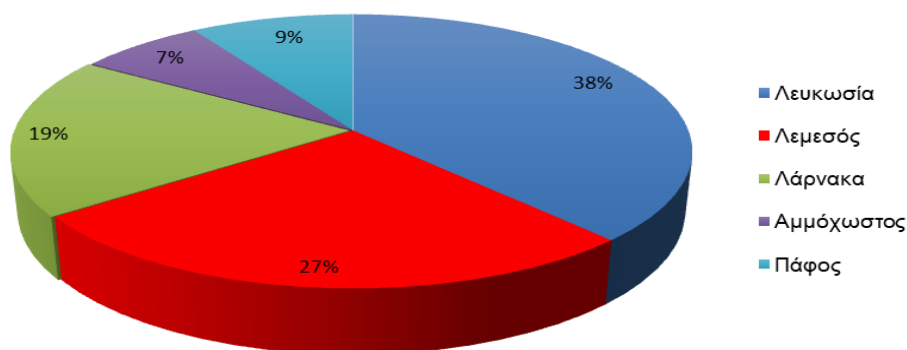

Στον Πίνακα 4 και το Γράφημα 6 που ακολουθούν γίνεται διαχωρισμός των ατόμων που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο με βάση την Επαρχία διαμονής τους. Συγκριτικά με τα στατιστικά στοιχεία του 2020, δεν παρατηρείται καμία αλλαγή στην ποσοστιαία κατανομή των ατόμων με νοητική αναπηρία στην κάθε Επαρχία. Επίσης, η επαρχία Λευκωσίας εξακολουθεί να έχει την μεγαλύτερη ποσοστιαία αναλογία ατόμων με νοητική αναπηρία συγκριτικά με τις άλλες επαρχίες.

Πίνακας 4: Ποσοστιαία κατανομή ατόμων με νοητική αναπηρία ανά επαρχία

Επαρχία	Αρ. Ατόμων	%
Λευκωσία	1052	38
Λεμεσός	726	27
Λάρνακα	520	19
Αμμόχωστος	203	7
Πάφος	238	9
Σύνολο	2739	100

Γράφημα 6: Ποσοστιαία κατανομή ατόμων με νοητική αναπηρία ανά επαρχία

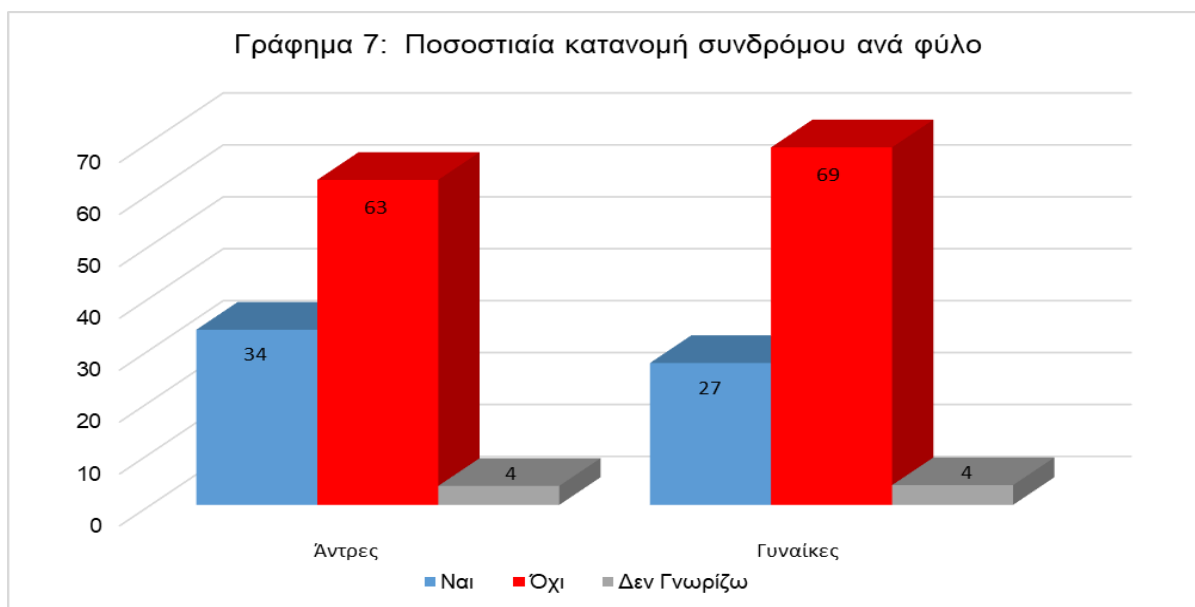
Στον Πίνακα 5, φαίνεται κατά πόσο τα άτομα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο έχουν και κάποιο Σύνδρομο. Τα περισσότερα άτομα με νοητική αναπηρία που περιλαμβάνονται στο Μητρώο, δεν παρουσιάζουν κάποιο σύνδρομο (65%).

Πίνακας 5: Ποσοστιαία κατανομή συνδρόμου

Παρουσία συνδρόμου	Αρ. Ατόμων	%
Ναι	849	31
Όχι	1784	65
Δεν έχει διαγνωστεί *	106	4
Σύνολο	2739	100

* «Δεν έχει διαγνωστεί» ακόμα σημαίνει ότι είναι υπό διερεύνηση λόγω μικρής ηλικίας ή είναι άγνωστο.

Σύμφωνα με το Γράφημα 7 που ακολουθεί, η ποσοστιαία κατανομή συνδρόμου είναι περίπου ίδια στα δύο φύλα.

Στον Πίνακα 6 φαίνεται ο αριθμός ατόμων που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο της ΕΠΑΝΑ και έχουν διαγνωστεί με κάποιο σύνδρομο. Το μεγαλύτερο ποσοστό (38%) ατόμων έχουν διαγνωστεί με Σύνδρομο Down. Σε σύγκριση με τα δεδομένα του 2020 παρατηρείται μείωση κατά 1% στις περιπτώσεις ατόμων με Αυτισμό και αντίστοιχη αύξηση στις διαγνώσεις με άλλα Σύνδρομα.

Πίνακας 6: Κατανομή συνδρόμου

Σύνδρομο	Αρ. Ατόμων	%
Down	319	38
Αυτισμός	291	34
Άλλο*	202	24
Δεν έχει διαγνωστεί ακόμη	37	4
Σύνολο	849	100

* Στην κατηγορία «Άλλο» περιλαμβάνονται διαγνώσεις όπως *Asperger*, *Angelman*, *Prader Willi*, *Fragile X* κλπ.

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 7 τα περισσότερα άτομα με νοητική αναπηρία που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο έχουν ταυτόχρονα και σωματική, κινητική ή άλλη αναπηρία.

Πίνακας 7: Ποσοστιαία κατανομή άλλων αναπηριών

Παρουσία άλλης σωματικής αναπηρίας	Αρ. Ατόμων	%
Ναι	1630	60
Όχι	1078	39
Δεν έχει διαγνωστεί	31	1
Σύνολο	2739	100

Στον Πίνακα 8 περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τη φοίτηση των παιδιών με νοητική αναπηρία. Διευκρινίζεται ότι τα πιο κάτω στοιχεία αφορούν μόνο τα παιδιά που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο της ΕΠΑΝΑ γι' αυτό και τα στοιχεία διαφέρουν από τα στοιχεία που τηρεί το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας.

Πίνακας 8: Ποσοστιαία κατανομή φοίτησης παιδιών από 3-21 χρ.

Φοιτούν	Αρ. Ατόμων	%
Σχολεία Τυπικής Εκπαίδευσης*	452	60
Ειδικά Σχολεία	205	27
Δεν φοιτούν	92	13
Σύνολο	749	100

* Στα σχολεία τυπικής εκπαίδευσης περιλαμβάνονται τα Νηπιαγωγεία, η προδημοτική εκπαίδευση, η δημοτική εκπαίδευση, η μέση γενική εκπαίδευση και η μέση τεχνική εκπαίδευση.

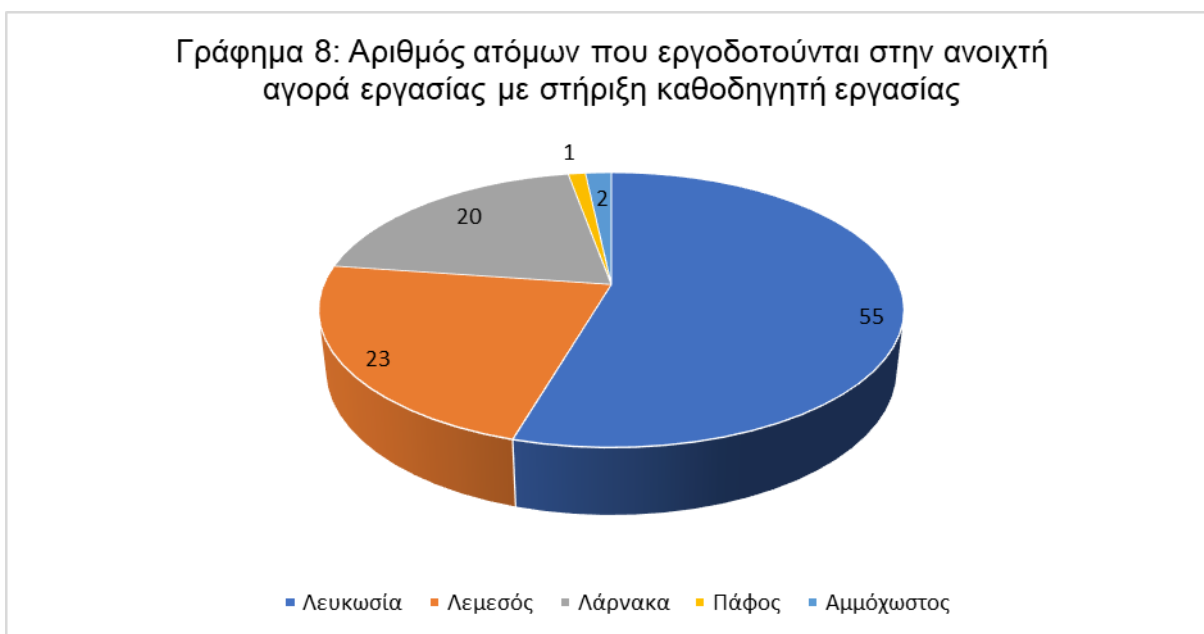
Τα 92 άτομα που φαίνεται πως δεν φοιτούν πιθανόν να είναι παιδιά 3-5 χρονών, τα οποία δεν έχουν ακόμα ενταχθεί στην εκπαίδευση, είτε είναι άνω των 15 ή άνω των 18 χρονών. Επειδή η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Κύπρο είναι εννεαετής, υπό κανονικές συνθήκες στα 15 τους χρόνια οι μαθητές μπορούν να διακόψουν τη φοίτησή τους. Επίσης μπορεί να είναι άτομα άνω των 18 χρονών που τερμάτισαν τη φοίτησή τους και δεν αιτήθηκαν παράταση μέχρι τα 21.

Στον Πίνακα 9 περιλαμβάνονται πληροφορίες για τα άτομα με νοητική αναπηρία που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο της Επιτροπής, η ηλικία τους κυμαίνεται από 20-65 ετών και εργοδοτούνται στην ανοικτή αγορά εργασίας με στήριξη από καθοδηγητή εργασίας ή χωρίς στήριξη.

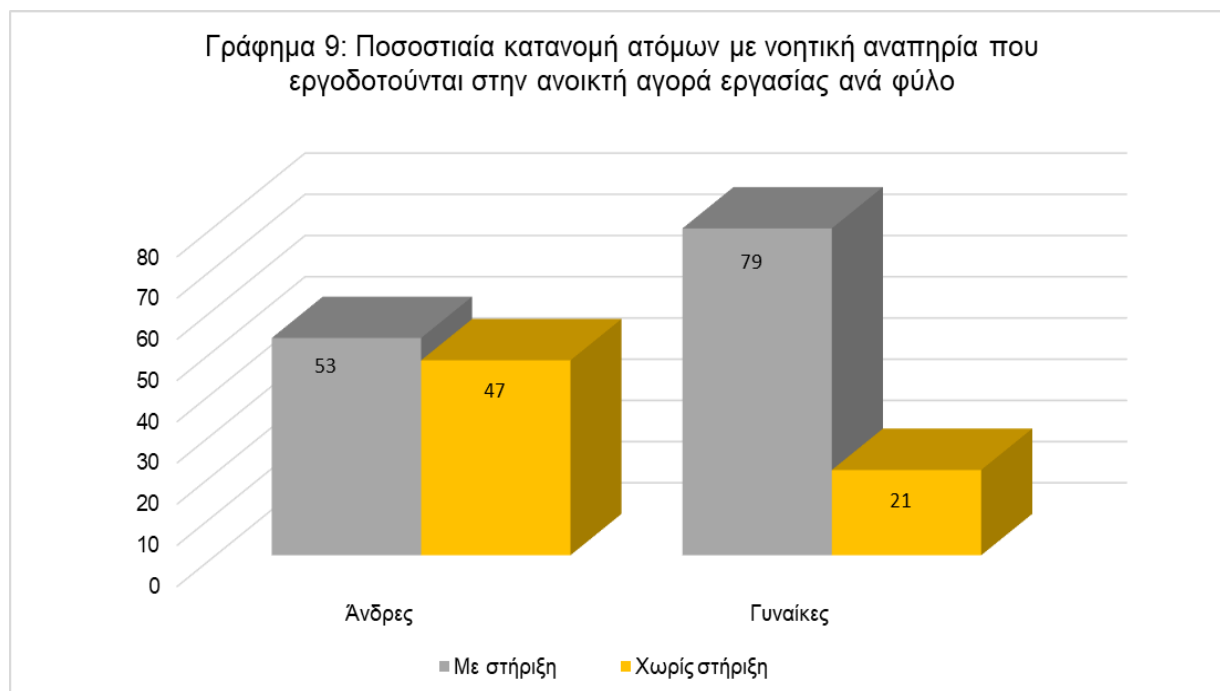
Πίνακας 9: Ποσοστιαία κατανομή εργοδότησης

Άτομα που εργοδοτούνται στην ανοιχτή αγορά	Αρ. Ατόμων	%
Με στήριξη καθοδηγητή εργασίας	176	61
Χωρίς στήριξη	114	39
Σύνολο	290	100

Όπως φαίνεται από το Γράφημα 8 που ακολουθεί, το μεγαλύτερο ποσοστό εργοδότησης με στήριξη σημειώνεται στη Λευκωσία (55%), ακολουθεί η Λεμεσός (23%), η Λάρνακα (20%), η Αμμόχωστος (2%) και τέλος η Πάφος (1%).

Στο Γράφημα 9 φαίνεται ότι το ποσοστό των γυναικών που εργάζονται στην ανοιχτή αγορά χωρίς στήριξη παραμένει στο 21%, που ήταν και το 2020. Παρόλα αυτά εξακολουθεί να είναι μικρότερο, σε σχέση με το 47% των ανδρών που εργάζονται χωρίς στήριξη. Τα ποσοστά αυτά αφορούν τον αριθμό των 290 ατόμων που περιγράφονται στον πίνακα 9.

Στον Πίνακα 10 φαίνεται η οικογενειακή κατάσταση των ενήλικων ατόμων που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο της Επιτροπής. Από τα 46 έγγαμα άτομα και από τα 5 διαζευγμένα άτομα, οι 26 είναι και γονείς. Οι περισσότεροι γονείς έχουν τα παιδιά μαζί τους και τα φροντίζουν μόνοι τους ή και με βοήθεια ενώ πολύ λίγοι έχουν δώσει το παιδί τους για υιοθεσία. Από τους 26 γονείς, οι 13 περιπτώσεις έχουν 2 ή/και περισσότερα παιδιά.

Πίνακας 10: Ποσοστιαία κατανομή οικογενειακής κατάστασης ατόμων με Ν.Α.

Οικογενειακή κατάσταση	Αρ. Ατόμων	%
Παντρεμένοι	46	1,8
Άγαμοι	2688	98
Διαζευγμένοι	5	0,2
Σύνολο	2739	100

Στον πίνακα και το γράφημα που ακολουθούν (Πίνακας 11 και Γράφημα 10) παρέχονται πληροφορίες για τις υπηρεσίες που λαμβάνουν τα ΑμεΝΑ που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο. Το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων λαμβάνουν υπηρεσίες από Ιδρύματα, Συνδέσμους ή Κέντρα Ημέρας.

Πίνακας 11: Υπηρεσίες που λαμβάνουν τα άτομα με νοητική αναπηρία

Λαμβάνουν υπηρεσίες	Αρ. Ατόμων	%
Ιδρύματα, Συνδέσμοι, Κέντρα Ημέρας *	786	63
Νοσοκομείο Αθαλάσσης	2	0,2
Στέγη Ηλικιωμένων	71	5,8
Άλλα προγράμματα **	394	31
Σύνολο	1253	100

* **Ιδρύματα, Συνδέσμοι, Κέντρα Ημέρας:** περιλαμβάνει κυρίως τις υπηρεσίες που παρέχονται από **Ιδρύματα** όπως Χρίστου Στέλιου Ιωάννου, Θεοτόκος, τον Άγιο Στέφανο, Μαργαρίτας Λιασίδου, τον Άγιο Χριστόφορο, από **Συνδέσμους** όπως ο Σύνδεσμος Αυτισμού, Σύνδεσμος Γονέων και Φίλων Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, Ιασόνειο, Ηλιακτίδα, Σύνδεσμος Καθοδηγητών Εργασίας ή από **Κέντρα Ημέρας** όπως το ΣΚΕ Πελενδριού, Κέντρο Ευημερίας Στροβόλου, τον Σκαπανέα, τον Απόστολο Λουκά κλπ.

** **Άλλα προγράμματα:** περιλαμβάνει κυρίως τα σπίτια στην κοινότητα και την κατ' οίκον φροντίδα.

Στον Πίνακα 12, γίνεται καταγραφή του χώρου διαμονής των ΑμεΝΑ που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο της Επιτροπής. Από τα δεδομένα φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με νοητική αναπηρία (86%) εξακολουθεί να διαμένει με την οικογένειά του.

Πίνακας 12: Ποσοστιαία κατανομή διαμονής των ΑμεΝΑ

Διαμονή	Αρ. Ατόμων	%
Διαμένει με την οικογένεια	2357	86
Διαμένει σε ίδρυμα *	195	7
Διαμένει σε σπίτι στη κοινότητα	97	4
Ζει μόνος **	89	3
Διαμένουν αλλού ***	1	0
Σύνολο	2739	100

** Διαμένει σε ίδρυμα: περιλαμβάνει διαμονή 24ωρης βάσεις όπως Ίδρυμα Θεοτόκος, Ίδρυμα Άγιος Στέφανος, Κέντρο Δημερεύουσας Φροντίδας Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Άγιος Γεώργιος - Χριστάκης Χασάπης, Στέγες Ηλικιωμένων και Ψυχιατρική Πτέρυγα του Νοσοκομείου Αθαλάσσης .*

*** Ζει μόνος: κάποιοι από αυτούς ζουν εντελώς μόνοι, κάποιοι με οικιακή βοηθό και κάποιοι με την επίβλεψη οικείων προσώπων τους.*

**** Διαμένουν αλλού: διαμένει σε μοναστήρι.*

Ακολουθούν πληροφορίες για την επαγγελματική κατάρτιση των γονέων των ΑμεΝΑ που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο της Επιτροπής (Πίνακας 13 και 14, Γράφημα 11 και 12).

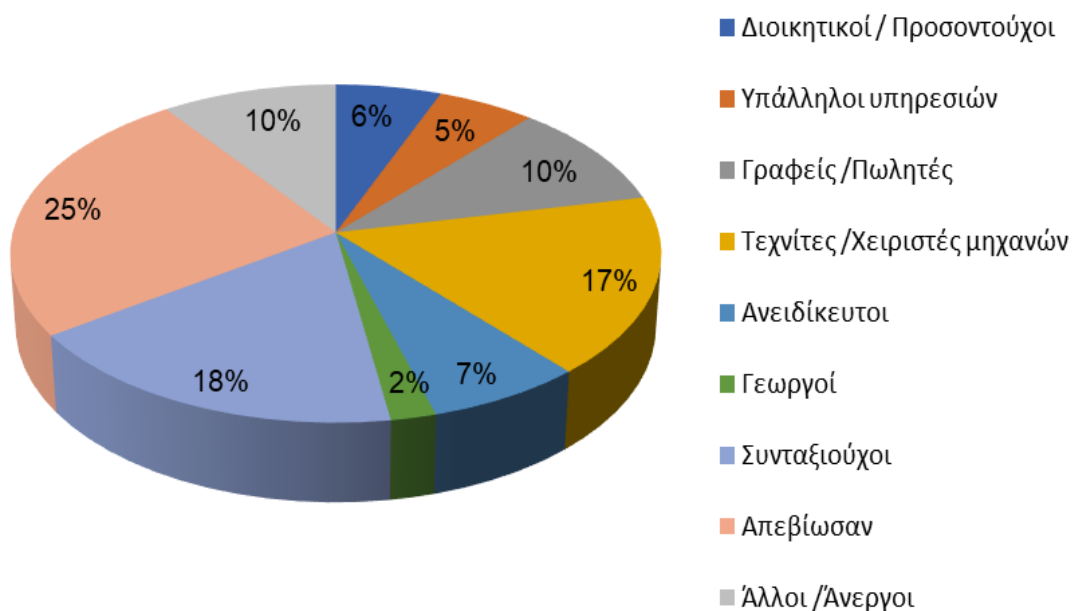
Συγκριτικά με τα στοιχεία του 2020 παρατηρείται μια μικρή αύξηση στο ποσοστό των άνεργων πατεράδων, από 8% που ήταν το 2020 στο 10% το 2021. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι 43% του συγκεκριμένου πληθυσμού είναι συνταξιούχοι ή απεβίωσαν.

Μεγάλο ποσοστό (37%) παρουσιάζουν οι μητέρες που είναι οικοκυρές και πιθανόν αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι περισσότερες δεν έχουν που να αφήσουν τα παιδιά τους, ανεξαρτήτως ηλικίας, ή έχουν παραιτηθεί από τη δουλειά τους για να τα φροντίζουν. Επίσης, μεγάλο ποσοστό αποτελούν οι μητέρες που απεβίωσαν (16%) ή που είναι συνταξιούχες (19%).

Πίνακας 13: Ποσοστιαία κατανομή επάγγελμα πατέρα

Επάγγελμα	Αρ. Ατόμων	%
Διοικητικοί /προσωντούχοι	162	6
Υπάλληλοι υπηρεσιών	150	5
Γραφείς /πωλητές	278	10
Τεχνίτες /χειριστές μηχανών	469	17
Ανειδίκευτοι	190	7
Γεωργοί	55	2
Συνταξιούχοι	483	18
Απεβίωσαν	683	25
Άλλοι/άνεργοι	269	10
Σύνολο	2739	100

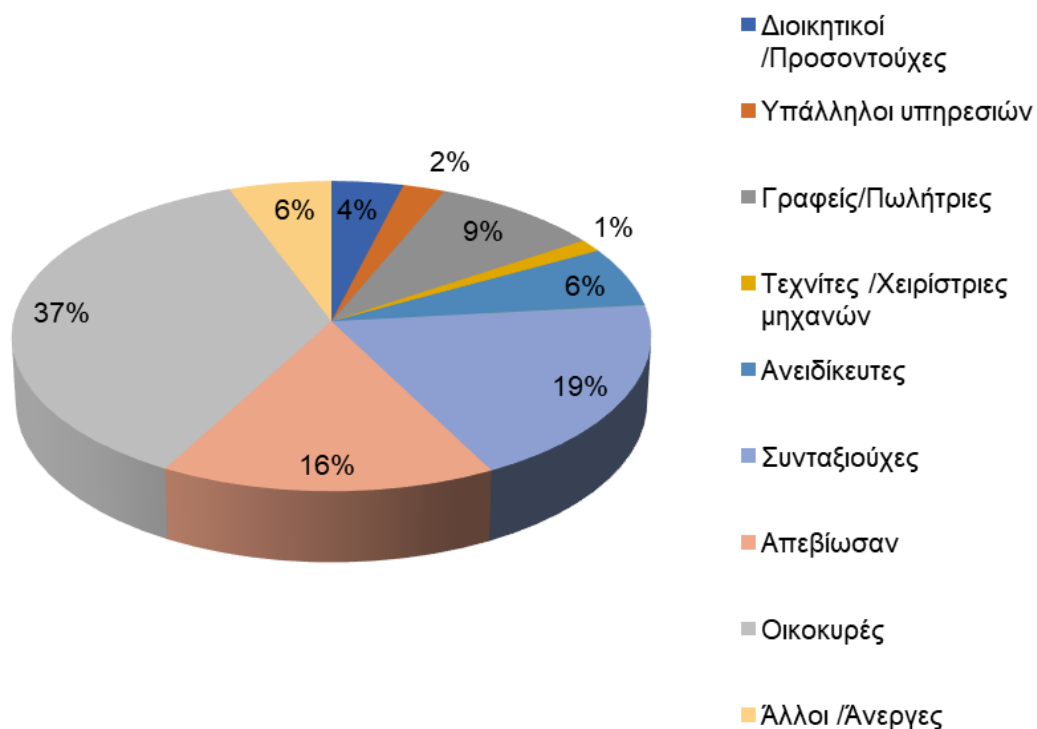
Γράφημα 11: Επάγγελμα πατέρα

Πίνακας 14: Ποσοστιαία κατανομή επάγγελμα μητέρας

Επάγγελμα	Αρ. Ατόμων	%
Διοικητικοί /προσωντούχες	109	4
Υπάλληλοι υπηρεσιών	64	2
Γραφείς /πωλήτριες	256	9
Τεχνίτες /χειρίστριες μηχανών	37	1
Ανειδίκευτες	171	6
Γεωργοί	1	0
Συνταξιούχοι	523	19
Απεβίωσαν	426	16
Οικοκυρές	996	37
Άλλοι /άνεργες	156	6
Σύνολο	2739	100

Γράφημα 12: Επάγγελμα μητέρας

Τα πιο κάτω στοιχεία αφορούν τα ΑμεΝΑ που είναι στο Μητρώο και έχουν διαζευγμένους γονείς. Το 10,41% των ατόμων που περιλαμβάνονται στο Μητρώο της ΕΠΑΝΑ έχουν διαζευγμένους γονείς (285 άτομα).

Πίνακας 15: Ποσοστιαία κατανομή ατόμων με Ν.Α. με διαζευγμένους γονείς ανά επαρχία

Επαρχία	Αρ. Ατόμων	%
Λευκωσία	99	35
Λεμεσός	80	28
Λάρνακα	66	23
Αμμόχωστος	13	5
Πάφος	27	9
Σύνολο	285	100

Τέλος, στο Γράφημα 13 φαίνεται η ποσοστιαία κατανομή των ΑμεΝΑ που απεβίωσαν και οι δύο γονείς τους, ανά Επαρχία. Συνολικά έχουν χάσει και τους δύο τους γονείς 333 άτομα από τα 2739 άτομα του Μητρώου (12,15%).

Παράρτημα 4: Στατιστικά στοιχεία της ΣΥΕΠΠ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ (ΣΥΕΠΠ) ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2021

Οι πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν, βασίζονται στα δεδομένα που ήταν καταγεγραμμένα μέχρι τον Δεκέμβριο του 2021 στο αρχείο που διατηρεί η Συντονιστική Υπηρεσία Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης (ΣΥΕΠΠ)⁶.

Στον πρώτο Πίνακα, φαίνεται ο αριθμός οικογενειών που εξυπηρετήθηκαν από τους Λειτουργούς Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης (ΛΕΠΠ), σε κάθε Επαρχία, από το 2006 μέχρι και το 2021.

Πίνακας 1: Αριθμός οικογενειών που εξυπηρετήθηκαν από τη ΣΥΕΠΠ κατά επαρχία

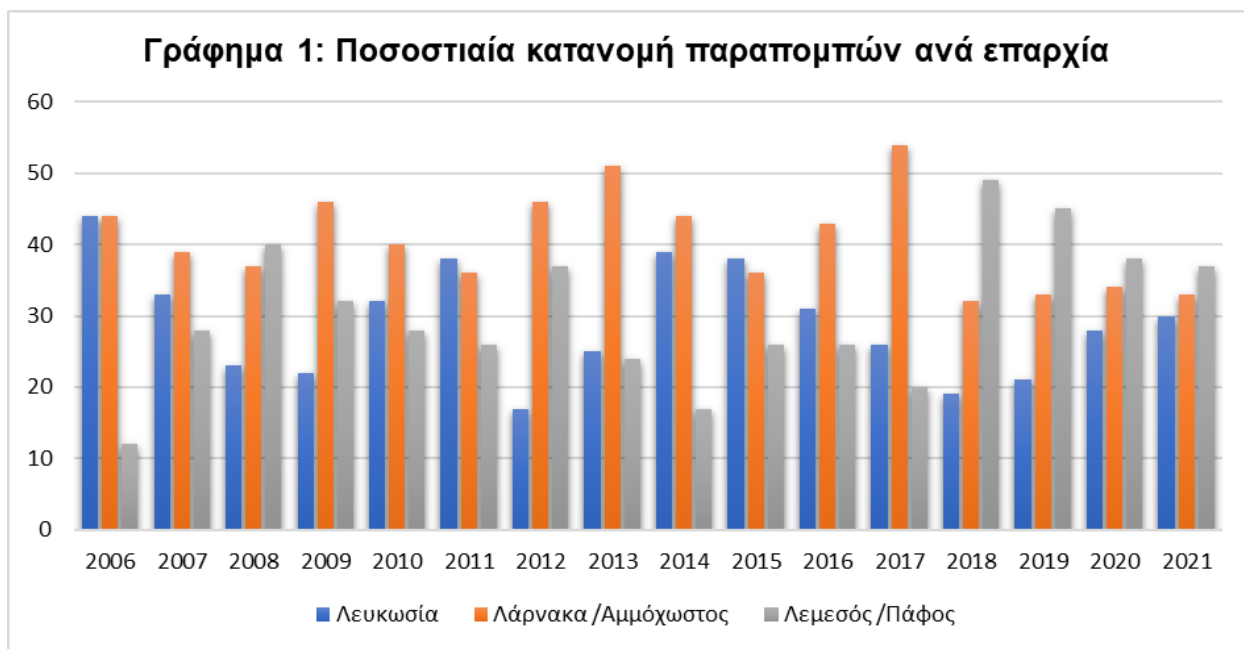
Έτος Παραπομπής	Επαρχία			Σύνολο
	Λευκωσία	Λάρνακα /Αμμόχωστος	Λεμεσός /Πάφος	
2006	16	16	4	36
2007	48	57	42	147
2008	30	48	53	131
2009	23	48	33	104
2010	47	57	40	144
2011	41	39	29	109
2012	15	42	34	91
2013	26	52	25	103
2014	36	40	16	92
2015	42	40	29	111
2016	36	50	30	116
2017	36	69	26	131
2018	32	53	82	167
2019	40	62	83	185
2020	59	70	80	209
2021	53	67	59	179
Σύνολο	580	810	665	2055

⁶ Μετά από ενημέρωση και γραπτή συγκατάθεση των γονιών, τα δεδομένα καταγράφονται στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1, βλέπουμε ότι από τον Ιανουάριο μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2021 οι ΛΕΠΠ χειριστήκαν 179 νέα περιστατικά Παγκύπρια.

Από τον Σεπτέμβριο του 2006 που ξεκίνησε η Λειτουργία της Υπηρεσίας Έγκαιρης Παιδικής Παρέμβασης μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2021 παραπέμφθηκαν συνολικά 2055 οικογένειες

Στο Γράφημα 1 που ακολουθεί φαίνεται η ποσοστιαία κατανομή παραπομπών ανά Επαρχία. Το μεγαλύτερο ποσοστό παραπομπών εξακολουθεί να είναι από τις Επαρχίες Λεμεσού/Πάφου (37%), ακολουθούν οι Επαρχίες Λάρνακας/Αμμοχώστου (33%) και μετά η Επαρχία Λευκωσίας (30%).

Στη ΣΥΕΠΠ γίνονται παραπομπές από διάφορες Υπηρεσίες/Δομές/ΜΚΟ, με τις οποίες υπάρχει συνεργασία σε διάφορα επίπεδα. Στο Γράφημα 2 φαίνονται οι Δομές/Υπηρεσίες από τις οποίες έγιναν οι περισσότερες παραπομπές, από το 2006 μέχρι και το 2021. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι περισσότερες παραπομπές από την αρχή της λειτουργίας της ΣΥΕΠΠ μέχρι και το 2021 έγιναν από οικογένειες οι οποίες εξυπηρετήθηκαν ήδη από κάποιο ΛΕΠΠ. Αυτό είναι ένα στοιχείο που δείχνει την ικανοποίηση των οικογενειών από τις υπηρεσίες που έλαβαν από τη ΣΥΕΠΠ.

Οι ΛΕΠΠ αναλαμβάνουν περιστατικά που πιθανόν πέρα από τη νοητική αναπηρία να παρουσιάζουν και άλλες διαγνώσεις. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, οι διαγνώσεις των παιδιών που έλαβαν υπηρεσίες από τη ΣΥΕΠΠ κατά το 2021, είναι πολλαπλές και σε πολλές περιπτώσεις συνυπάρχουν περισσότερες από μία διαγνώσεις. Στον πίνακα καταγράφονται όλες οι διαγνώσεις βάσει του ιατρικού πιστοποιητικού του κάθε παιδιού.

Πίνακας 2: Διαγνώσεις παιδιών ανά επαρχία

Είδος Αναπηρίας	Λευκωσία	Λάρνακα/ Αμμόχωστος	Λεμεσός/ Πάφος	Σύνολο
Νοητικές Δυσκολίες	10	9	23	42
Σύνδρομο (Down, Williams, Prader Willi κ.α.)	6	5	6	17
Αυτισμός/ αυτιστικά χαρακτηριστικά/ Aspergers	28	26	23	77
Σύνδρομο Ελλειμματικής Προσοχής & Υπερκινητικότητας	19	36	21	76
Εγκεφαλική Παράλυση	1	0	1	2

Μαθησιακές Διαταραχές	39	46	25	110
Προβλήματα Συμπεριφοράς	43	41	11	95
Ψυχοκινητική Καθυστέρηση	43	28	26	97
Επιληψία	10	1	4	15
Κινητικά Προβλήματα	15	4	3	22
Παραπληγία	1	0	0	1
Ημιπληγία	0	1	0	1
Τετραπληγία	1	0	0	1
Ιατρικά Προβλήματα	19	5	7	31
Καθυστέρηση/ Απουσία Λόγου	47	44	57	148
Μικρό/ Μεγαλοκεφαλία	6	3	0	9
Εγκεφαλοπάθεια/ Εγκεφαλική Δυσλειτουργία	5	1	0	6

Στον Πίνακα 3 που ακολουθεί φαίνεται ότι οι περισσότερες παραπομπές στη ΣΥΕΠΠ κατά το 2021 έγιναν όταν τα παιδιά ήταν ηλικίας 2-4 ετών (71 παιδιά).

Πίνακας 3: Κατανομή ηλικίας παιδιών που εξυπηρετούνται από τη ΣΥΕΠΠ κατά επαρχία

Ηλικία	Λευκωσία	Λάρνακα/ Αμμόχωστος	Λεμεσός/ Πάφος	Σύνολο
0 - 1	5	1	3	9
1 - 2	4	4	6	14
2 - 3	11	12	11	34
3 - 4	8	10	19	37
4 - 5	8	6	6	20
5 - 6	6	0	4	10
6 - 7	4	9	6	19
7 - 8	2	8	3	13
8 +	5	9	9	23
ΣΥΝΟΛΟ	53	59	67	179

Λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες του Πίνακα 3, φαίνεται ότι στην ηλικία 2-4 ετών γίνονται οι περισσότερες διαγνώσεις από τους ειδικούς που παρακολουθούν τα παιδιά. Ωστόσο, ένας μεγάλος αριθμός παιδιών (55 παιδιά) παραπέμφθηκαν στη ΣΥΕΠΠ μετά την ηλικία των 6 ετών, επιβεβαιώνοντας την απουσία υπηρεσιών στήριξης και ενημέρωσης των γονιών που έχουν παιδιά με νοητική αναπηρία ή αναπτυξιακές διαταραχές. Φαίνεται επίσης να υπάρχει ανάγκη ενημέρωσης των οικογενειών από τους ειδικούς που εντοπίζουν την αναπηρία ή αναπτυξιακή διαταραχή για τη ΣΥΕΠΠ.

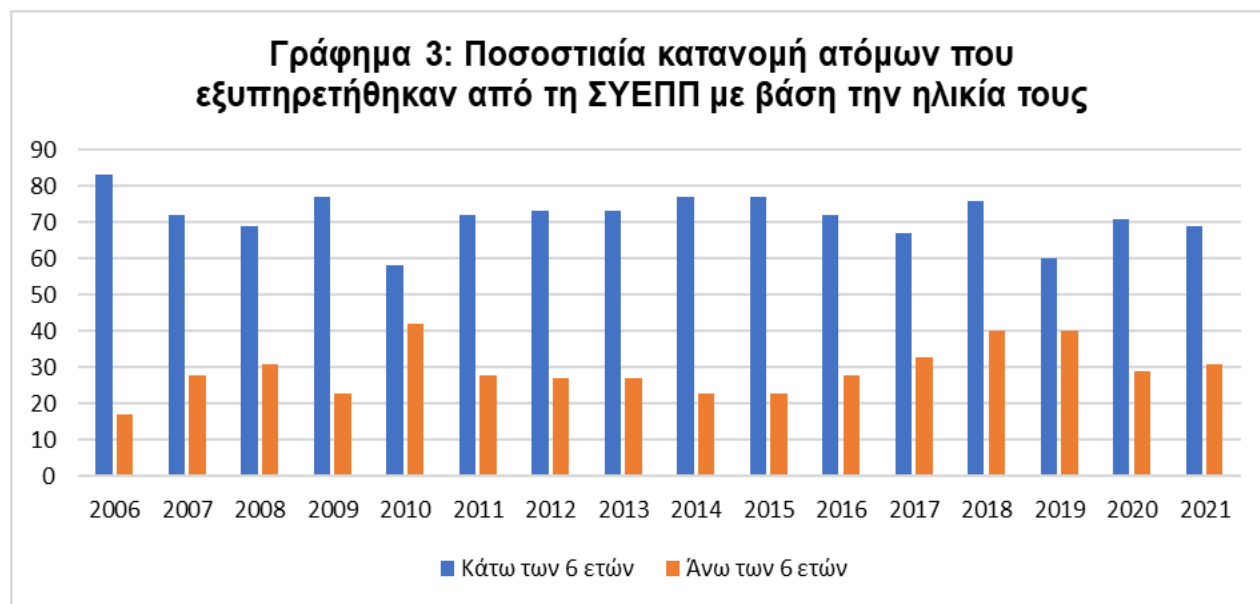
Στον Πίνακα 4 φαίνεται ο αριθμός και το ποσοστό παιδιών που εξυπηρετήθηκαν από τη ΣΥΕΠΠ με βάση την ηλικιακή τους ομάδα (άνω ή κάτω των 6 ετών). Στα 15 χρόνια λειτουργίας της ΣΥΕΠΠ έχουν εξυπηρετηθεί συνολικά 606 παιδιά που ξεπερνούν την ηλικία των 6 ετών. Αυτό δείχνει την ανάγκη επέκτασης των υπηρεσιών και σε οικογένειες με παιδιά μεγαλύτερων ηλικιών.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι πλέον η πλειοψηφία των παιδιών που παραπέμπονται στη ΣΥΕΠΠ είναι προσχολικής ηλικίας (114 παιδιά ηλικίας έως 5 χρονών) γεγονός που αποτελεί ευχάριστη εξέλιξη καθώς επιτυγχάνεται η ουσία της πρώιμης παρέμβασης.

Πίνακας 4: Συγκεντρωτικοί αριθμοί και ποσοστιαία τιμή παιδιών που εξυπηρετήθηκαν στα χρόνια λειτουργίας της ΣΥΕΠΠ με βάση την ηλικιακή τους ομάδα

Χρονολογία	Παιδιά μέχρι 6 ετών (> 6)	Παιδιά άνω των 6 ετών (< 6)	Σύνολο
2006	30 (83%)	6 (17%)	36
2007	106 (72%)	41 (28%)	147
2008	91 (69%)	40 (31%)	131
2009	80 (77%)	24 (23%)	104
2010	84 (58%)	60 (42%)	144
2011	79 (72%)	30 (28%)	109
2012	66 (73%)	25 (27%)	91
2013	75 (73%)	28 (27%)	103
2014	71 (77%)	21 (23%)	92
2015	86 (77%)	25 (23%)	111
2016	83 (72%)	33 (28%)	116
2017	88 (67%)	43 (33%)	131
2018	127 (76%)	40 (24%)	167
2019	110 (60%)	75 (40%)	185
2020	149 (71%)	60 (29%)	209
2021	124 (69%)	55 (31%)	179
Σύνολο	1449 (71%)	606 (29%)	2055

Όπως φαίνεται από το Γράφημα 3 που ακολουθεί, το ποσοστό παιδιών που εξυπηρετήθηκαν από τη ΣΥΕΠΠ και ήταν άνω των 6 ετών, αν και εξακολουθεί να είναι ψηλό (31%), έχει μειωθεί αρκετά σε σύγκριση με το 2018 που βρισκόταν στο 40%.

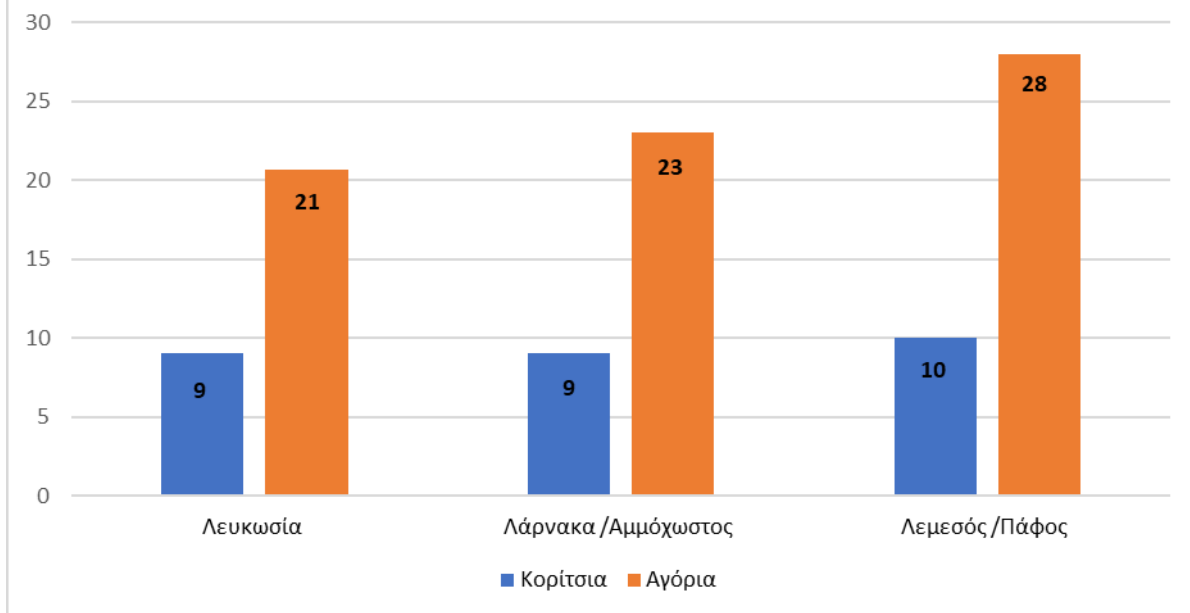
Στον Πίνακα 5 φαίνεται ανά επαρχία το φύλο των παιδιών που εξυπηρετήθηκαν κατά το 2021 από τη ΣΥΕΠΠ. Το ποσοστό αγοριών (73%) που εξυπηρετήθηκαν εξακολουθεί να είναι αρκετά μεγαλύτερο από το ποσοστό των κοριτσιών (27%).

Επίσης στο Γράφημα 4 φαίνεται και σχηματικά η μεγάλη διαφορά στο ποσοστό παιδιών που εξυπηρετήθηκαν, ανά φύλο σε κάθε επαρχία.

Πίνακας 5: Κατανομή φύλου κατά επαρχία

Φύλο	Λευκωσία	Λάρνακα/ Αμμόχωστος	Λεμεσός/ Πάφος	Σύνολο
Κορίτσια	16	16	17	49 (27%)
Αγόρια	37	43	50	130 (73%)
ΣΥΝΟΛΟ	53	59	67	179

Γράφημα 4: Ποσοστιαία κατανομή φύλου ανα επαρχία

Παράρτημα 5: Δεδομένα από την εξέταση παραπόνων

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ / ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΔΕΧΘΗΚΕ Η ΕΠΑΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 2021

Μια από τις αρμοδιότητες της ΕΠΑΝΑ είναι η συνεχής παρακολούθηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με νοητική αναπηρία και ο καταρτισμός εκθέσεων και εισηγήσεων για την αντιμετώπισή τους. Κάθε χρόνο ένας μεγάλος αριθμός ΑμεΝΑ ή/και οικογένειες ΑμεΝΑ αποστέλλονται στα γραφεία της Επιτροπής για να αναφέρουν παράπονα και δυσκολίες που αντιμετωπίζουν και να ζητήσουν καθοδήγηση για την επίλυσή τους.

Κατά το 2021 η Επιτροπή δέχθηκε περίπου 150 παράπονα/αιτήματα και στον πιο κάτω πίνακα φαίνεται ο αριθμός τους, κατηγοριοποιημένα ανά θέμα.

Πίνακας 1:Αριθμός παραπόνων /αιτημάτων που δέχθηκε η ΕΠΑΝΑ κατά το 2021

Είδος παραπόνου	Αριθμός
Οικονομικό	39
Φροντίδα	23
Καταπάτηση δικαιωμάτων	22
Στήριξη	21
Άλλα	13
Δικαιοπρακτική ικανότητα	7
Εκπαίδευση	7
Εργοδότηση / απασχόληση	6
Υγεία	6
Πανδημία Κορονοϊού	4
Υποστηριζόμενη διαβίωση	3
Ιδρυματική φροντίδα	1

Σύμφωνα με τον πιο πάνω πίνακα, φαίνεται ότι τα περισσότερα παράπονα / αιτήματα για τα οποία έγινε αναφορά από τα ίδια τα άτομα με νοητική αναπηρία ή από τις οικογένειές τους, είχαν να κάνουν με οικονομικά θέματα (π.χ. διακοπή ή απόρριψη αίτησης για ΕΕΕ, χρεώσεις ΓΕΣΥ, ανεργία, λάθος υπολογισμός επιδομάτων, αποκοπή επιδόματος φροντίδας, μη

παροχή έκπτωσης από την ΑΤΗΚ, απόρριψη από σχέδιο χορηγιών για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών ή από Στεγαστικά Σχέδια κλπ.).

Επίσης, αρκετά μεγάλος αριθμός παραπόνων αφορούσε θέματα που σχετίζονταν με τη φροντίδα (23), και κυρίως την ανάγκη προσωπικού συνοδού/βοηθού, την άρνηση παροχής επιδόματος φροντίδας, την ανάγκη εξειδικευμένης φροντίδας ή/και 24ωρης φροντίδας, την έγκριση άτυπης φροντίδας όπως και το ύψος της φροντίδας που δεν καλύπτει τις απαραίτητες ώρες που απαιτούνται (η χρέωση €10 ευρώ ανά ώρα ή ακόμη €12 ή €15, σημαίνει περιορισμένες ώρες φροντίδας, όταν κάποιος δεν μπορεί να προσλάβει αλλοδαπή φροντίστρια) κλπ.

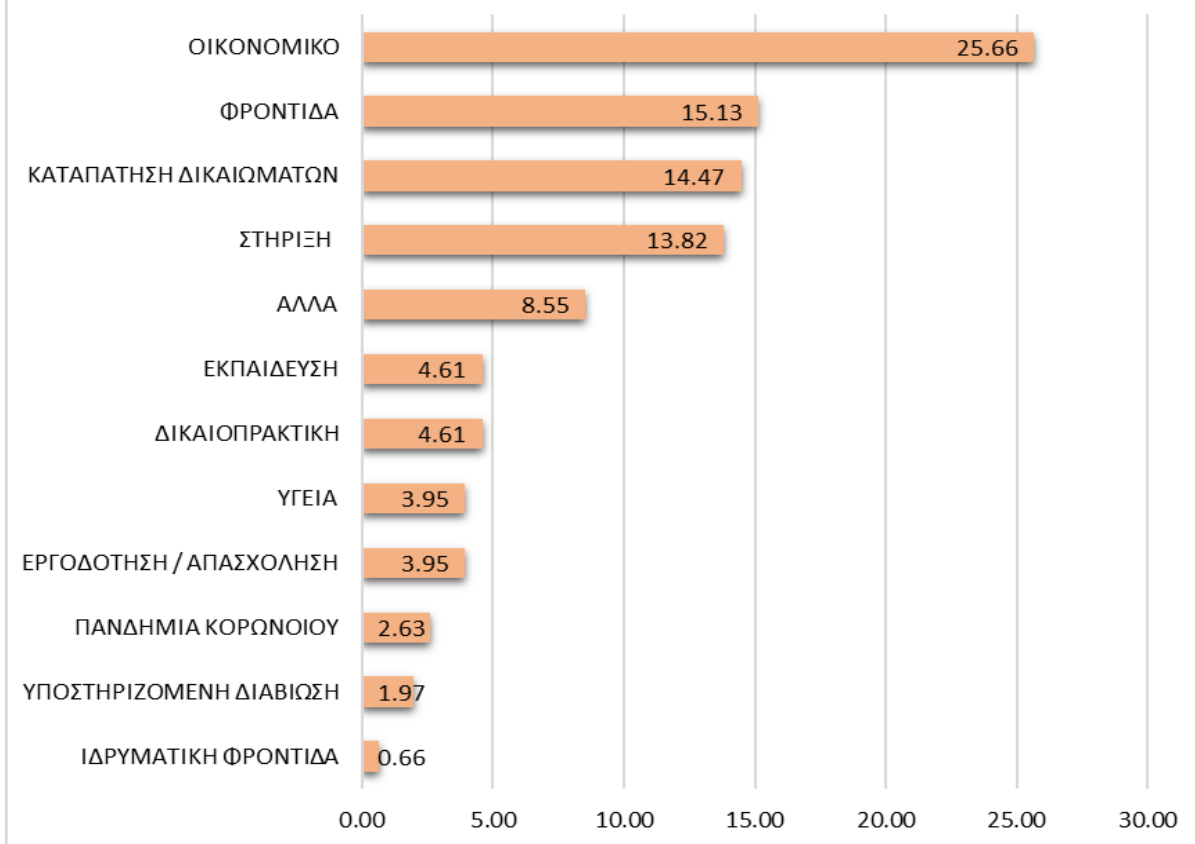
Στην κατηγορία «Καταπάτηση δικαιωμάτων», όπου κατά το 2021 υποβλήθηκαν 22 παράπονα, περιλαμβάνονται παράπονα/αιτήματα που αφορούν την αποϊδρυματοποίηση από το Ψυχιατρείο, περιπτώσεις διακρίσεων ή παραμέλησης, αιτήματα για αυτόνομη διαβίωση, ακατάλληλη συμπεριφορά από ιατρό, θέματα που σχετίζονται με τη διαδικασία αξιολόγησης της αναπηρίας κλπ.

Σε σύγκριση με τα αιτήματα του 2020, ο αριθμός αιτημάτων για ψυχολογική στήριξη των ίδιων των ατόμων με νοητική αναπηρία ή των οικογενειών τους ήταν αρκετά αυξημένος (21 αιτήματα για το 2021 και 11 για το 2020).

Στην κατηγορία «Άλλα», καταγράφονται παράπονα που ήταν πιο γενικά και δεν ενέπιπταν σε κάποια από τις υπόλοιπες κατηγορίες. Ενδεικτικά, αναφέρονταν σε αιτήματα πληροφόρησης για τα επιδόματα/παροχές που δικαιούνται τα ΑμεΝΑ, για το Μητρώο της ΕΠΑΝΑ, κ.α.

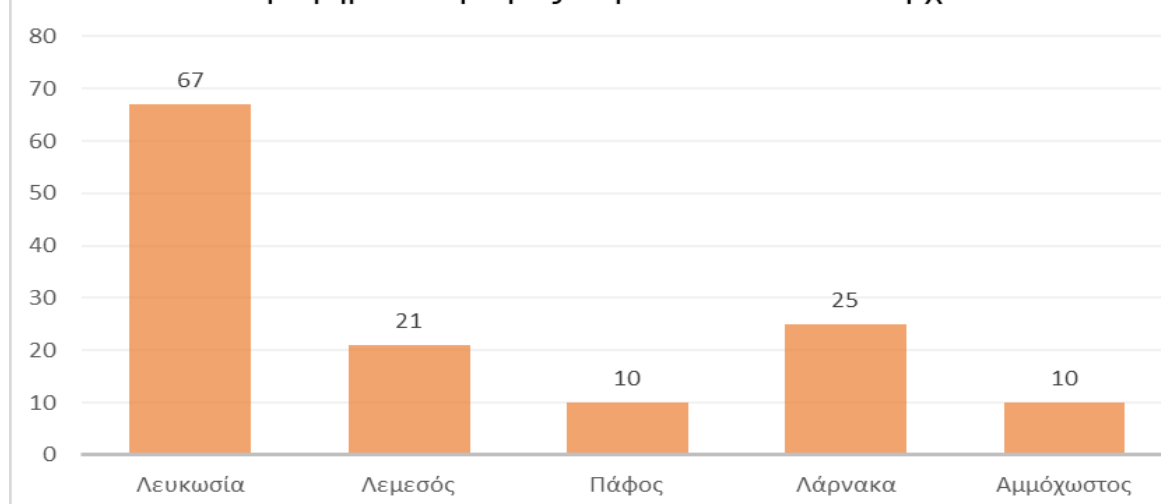
Στο Γράφημα 1 που ακολουθεί, φαίνεται το ποσοστό (%) των παραπόνων/αιτημάτων που εξετάστηκαν κατά το 2021 ανά θέμα/είδος παραπόνου.

Γράφημα 1: Ποσοστό (%) παραπόνων/αιτημάτων που εξετάστηκαν κατά το 2021 ανά θέμα

Στα πιο κάτω γραφήματα φαίνεται ο αριθμός των παραπόνων/αιτημάτων που δέχθηκε η ΕΠΑΝΑ ανά Επαρχία (Γράφημα 2) και το ποσοστό που αντιστοιχεί σε κάθε επαρχία (Γράφημα 3). Όπως φαίνεται από τα γραφήματα, το μεγαλύτερο ποσοστό παραπόνων/αιτημάτων δέχεται η Επαρχία Λευκωσίας, ενώ το μικρότερο αφορά τις Επαρχίες Πάφου και Αμμόχωστου.

Γράφημα 2: Αριθμός παραπόνων ανά Επαρχία

Γράφημα 3: Ποσοστό (%) παράπονων ανά Επαρχία

